Visie sport en bewegen gemeente Zutphen

gemeente Zutphen

Datum
21 januari 2020
Referentie
1916AT
In opdracht van
gemeente Zutphen

Inhoudsopgave

Samenvatting

Hoofdstuk 1 Inleiding 7

1.1 Waarom een Visie op sport en bewegen 7

1.2 Leeswijzer 8

Hoofdstuk 2 Waar staat Zutphen anno 2019 9

2.1 Hoe actief is Zutphen 9

2.2 Huidige aansluiting vraag en aanbod sportaccommodaties 10

2.3 Toekomstige behoefte 18

2.4 Conclusie vraag en aanbod binnen en buitensportaccommodaties 20

2.5 Sportstimulering 20

2.6 Gemeentelijke uitgaven 22

2.7 Gelijk speelveld, harmoniseren tarieven en behandeling verenigingen 23

2.8 Organisatie 24

Hoofdstuk 3 Opgaven en ontwikkelvoorstellen 26

3.1 De opgave en de mogelijke scenario's 26

3.2 Doelen visie sport en bewegen 2019-2022 28

3.3 Accommodaties 29

3.4 Gelijk speelveld, harmoniseren tarieven en behandeling verenigingen 32

3.5 Sportstimulering en sport als middel 36

3.6 Organisatie 38

Hoofdstuk 4 Financiële paragraaf 42

4.1 Financiële paragraaf 42

Bijlage 1 Samenvatting resultaten sportoverleg 21 mei (verenigingen en samenwerkingspartners) i

Bijlage 2 Onderbouwing vraag-aanbod analyse binnen- en buitensport iii

Bijlage 3 Analyse uitgaven sport gemeente x

Bijlage 4 Exploitatie voetbal en tennis (normbedragen) xvii

Samenvatting

Aanleiding voor een nieuwe visie

Er zijn voor de gemeente Zutphen diverse redenen om een nieuw beleid voor sport en bewegen op te stellen. De vorige sportnota uit 2016 was vooral gericht op de buurtsportcoaches. De voorliggende nota heeft een bredere insteek en geeft aan hoe de gemeente exploitatie en beheer wil organiseren en hoeveel accommodaties er nodig zijn. De nota gaat in op trends en ontwikkelingen en op de positie van de verenigingssport. De rol van de buurtsportcoaches komt in de nieuwe nota terug en er is aandacht voor harmonisatie van beleid en niet in de laatste plaats, voor de gemeentelijke uitgaven aan sport.

Bewust is de term sportnota ingewisseld voor een Visie op sport en bewegen. In de afgelopen decennia is de sport in Nederland enorm verbreed. Circa de helft van de Nederlanders sport in verenigingsverband. Inmiddels zijn er naast de verenigingssport talloze andere mogelijkheden om aan sport of sportieve recreatie te doen.

Analyse: waar staat Zutphen anno 2019

Voor het ontwikkelen van deze visie is uitvoerig stilgestaan bij de huidige situatie: wat gaat goed en minder goed (en waarom), wat zijn trends en ontwikkelingen in Zutphen, maar ook trends in sport en bewegen. Hoe is het gesteld met accommodaties of met hoe de gemeente sport heeft georganiseerd. Daarbij zijn nadrukkelijk meningen, ervaringen en wensen meegenomen van verenigingen en andere bij de sport betrokken organisaties.

Op accommodatiegebied is het aanbod aan sportaccommodaties in Zutphen anno 2019 redelijk afgestemd op de behoefte. Bij voetbal is sprake van een geringe overcapaciteit en bij tennis hebben twee verenigingen duidelijk overcapaciteit. In de binnensport zitten de sporthallen in de winter goed vol en is er nauwelijks ruimte voor uitbreiding. Belangrijkste aandachtspunt wat betreft de accommodaties is niet alleen de kwantiteit, maar ook het behouden van de kwaliteit in de toekomst.

Op het gebied van sportstimulering zijn in Zutphen 8,34 fte buurtsportcoaches actief per 1 januari 2019. De gemeente heeft deze eind 2019 uitgebreid tot 11,24 fte.

Qua organisatie is sport in Zutphen versnipperd. De exploitatie ligt bij verschillende partijen en is vooral kosten-gestuurd (lage kosten). Het is in kosten efficiënt, maar de versnippering belemmert ook in informatievoorziening en de daadkracht/slagkracht.

Zutphen besteedt per inwoner minder aan sport dan (gemiddeld) andere gemeenten. Dat komt mede door exploitaties zo voordelig mogelijk uit te plaatsen, door zeer lage kapitaalslasten bij de binnensport, door efficiënt beheer in de buitensport en veel verantwoordelijkheden bij de verenigingen onder te brengen, door een grote cofinanciering voor de inzet van buurtsportcoaches en beperkte uitgaven aan (verenigings)subsidies.

In de komende jaren krijgt de gemeente Zutphen te maken met een terugloop van jongeren. De verenigingen gaan dat merken. Daarnaast is er landelijk een trend waarbij er meer ongebonden en anders georganiseerd wordt gesport ten koste van het georganiseerd sporten. Veel sportverenigingen kampen met knelpunten: ledenontwikkeling, financiën, accommodatieknelpunten en vrijwilligers/kader. In historisch perspectief zit de georganiseerde sport op een kantelpunt. Het aantal leden stagneert of neemt af en het organiseren binnen verenigingen vraagt meer en meer. Hoewel ongeveer de helft van de mensen buiten verenigingsverband sport, vindt de gemeente Zutphen de verenigingssport waardevol. Binnen de georganiseerde sport in Zutphen zijn naar schatting 3.000 vrijwilligers actief. De verenigingen zijn ook belangrijk voor vriendschappen, voor het delen van lief en leed, waar kinderen kennismaken met ‘regels’en leren winnen en verliezen en met iets doen voor je club. De verenigingssport is kortom belangrijk voor het sociale cement in de Zutphense samenleving.

Sport en bewegen is niet alleen leuk om te doen. Sport en bewegen heeft ook een meerwaarde voor andere beleidsvelden. Denk aan de gezondheidszorg. Sport en bewegen helpt bij terugdringen van obesitas, diabetes, hart- en vaatziekten et cetera. Voldoende bewegen heeft ook een positief effect op het verminderen van dementie. Sport en bewegen kan ook bijdragen leveren in het sociaal domein. Bijvoorbeeld met wandelgroepen tegen vereenzaming. Sport kan een bijdrage leveren aan re-integratieprojecten, aan het verbeteren van de leefbaarheid in een wijk, aan participatie van inwoners enzovoort.

Opgave en doelen

Op basis van de analyse is doorgaan op de huidige voet (het 0-scenario) geen optie voor Zutphen. De knelpunten (organisatie op orde) en uitdagingen (toekomstbestendigheid van accommodaties, vitale verenigingen en de meerwaarde van sport benutten) vragen om een andere koers.

De Visie Sport en Bewegen geeft de uitdagingen voor een middellange termijn (circa 8 jaar). Voor de periode tot 2022 hebben we de volgende doelen gesteld:

1. Het versterken van de samenwerking tussen sport en sociaal domein en gezondheid. Hierbij zoeken we aansluiting bij de herijking strategische visie sociaal domein. Sport draagt bij aan doelen binnen andere beleidsterreinen, zoals Jeugd en Wmo.
2. Het vitaliseren van verenigingen is een belangrijke opgave voor de komende jaren. Dit heeft te maken met bestuurskracht, vrijwilligers, financiën, samenwerking en verbreding en/of flexibilisering van het sportaanbod.
3. Het ontwikkelen van plannen voor binnensportaccommodaties, zodat we op langere termijn een toekomstbestendige sportinfrastructuur hebben in Zutphen. Voor de buitensport is er een aantal locaties die vragen om een doorontwikkeling. We willen deze ontwikkeling stimuleren, samen met de gebruikers/verenigingen.
4. Het verbeteren van de organisatie van de sport. Dat wil zeggen meer grip en regie op de exploitatie van sportaccommodaties waar de gemeente financieel aan bijdraagt, een betere informatievoorziening en meer samenwerking en afstemming wat betreft inzet van buurtsportcoaches.

Als Na 2022 maakt de gemeente de balans op en zijn de doelen eventueel aan te passen.

Deze 4 doelen zijn in deze visie uitgewerkt in 16 ontwikkelvoorstellen. Deze voorstellen zijn in de volgende tabel samengevat.

Nr.	Ontwikkelvoorstellen	draagt met name bij aan doel			
		4	3	2	1
1	Afstemming sport, onderwijs en ruimtelijke ontwikkeling/vastgoed bij invullen toekomstige accommodatiebehoefte		X		
2	Opstellen langjarige onderhoudsplannen sporthallen en toekomstplannen binnensport		X		
3	Buurtsportcoaches bij open club ontwikkelingen sportparken		X	X	X
4	Ondersteuning voetbal- en schietvereniging De Hoven (procesbegeleiding)		X	X	X
5	Aanpassing huur voetbalvelden	X			
6	Harmonisatie eigendom en exploitatie tennisaccommodaties	X	X	X	
7	Harmonisatie tarieven binnensport	X			

8	De formatie buurtsportcoaches is uitgebreid van 8,34 naar 11,24 fte[1]			X	X
9	Afsluiten Lokaal sportakkoord Zutphen			X	X
10	Inrichting gemeentelijk sport- en accommodatiebedrijf	X	X		
11	Toetsingskader bij nieuwe verzoeken gebruik van gemeentegrond voor sport	X			
12	Herijking zakelijke rechten	X			
13	Uitbreiding verantwoordlijkheden gemeente indien budgettaire ruimte	X			
14	Per 2 jaar monitoren we de aansluiting tussen vraag en aanbod (bij door de gemeente gefinancierde accommodaties)	X	X		
15	Planningsnormen van bonden zijn richtinggevend, nut en noodzaak is leidend	X			
16	Invoeren toets bij medegebruik	X			

Er zijn veel meer ontwikkelvoorstellen die betrekking hebben op de organisatie dan op de sportaccommodaties. Maar het aantal is niet relevant. Het gaat er om wat het effect is van maatregelen. In de gemeente Zutphen zijn de huidige kapitaallasten voor de binnensport erg laag. De gemeente kan met dit uitgavenniveau onmogelijk deze voorzieningen op lange termijn in stand kan houden. En dat vraagt dus op tijd vooruit regeren. Bij het doel ‘organisatie op orde’ staat een aantal ontwikkelvoorstellen die weinig tijd vergen, maar die vooral bedoeld zijn om duidelijkheid te scheppen. Als er geen duidelijke beleidsregels zijn over hoe we omgaan met grond, met planningsnormen, met medegebruik van accommodaties of met nieuwe verzoeken, dan is dat hinderlijk voor gebruikers en ook voor de gemeente als organisatie. De 16 ontwikkelvoorstellen hebben ook niet dezelfde prioriteit. Als het gaat om de basis op orde, dan heeft de inrichting van een gemeentelijk sport- en accommodatiebedrijf veel meer waarde, dan bijvoorbeeld het harmoniseren van de tarieven voor de binnensport (de verschillen zijn betrekkelijk klein).

Verder moge duidelijk zijn, dat de huidige versnipperde organisatie van de sport binnen de gemeente, ook remmend werkt op het werken aan een toekomstbestendige sportinfrastructuur, op vitalisering van verenigingen en op de verdere samenwerking tussen sport en sociaal domein. Het verbeteren van de organisatie is geen doel op zich, maar een voorwaarde om juist op die andere doelen vooruitgang te boeken.

[1] Collegebesluit 29 oktober 2019.

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Waarom een Visie op sport en bewegen

Er zijn diverse aanleidingen voor de gemeente Zutphen voor het ontwikkelen van een Visie Sport en Bewegen.

Het huidige beleidskader van de gemeente voor sport en bewegen is de Agenda Sport en Bewegen, die de gemeenteraad op 12 september 2016 heeft vastgesteld. De gemeente Zutphen heeft bewust gekozen voor een praktisch en op uitvoering gericht document. Tegelijk met de ontwikkeling van de agenda is een aanvraag ingediend bij het rijk om op grond van de decentralisatieuitkering Brede Impuls Combinatiefuncties zogenaamde buurtsportcoaches aan te stellen. Deze aanvraag is eind 2015 gehonoreerd door het rijk. Deze heeft met ingang van 1 januari 2016 een jaarlijks bedrag van € 194.304 beschikbaar gesteld voor de inzet van buurtsportcoaches. Het accent van de Agenda ligt nadrukkelijk op sportstimulering en de inzet van de buurtsportcoaches. Andere onderdelen van het sportbeleid, zoals accommodaties, de organisatie van exploitatie en beheer, tariefstelling, de rol van de gemeente bij verzoeken et cetera zijn niet of nauwelijks in de Agenda opgenomen.
Met de Agenda was er een uitvoeringsprogramma voor de buurtsportcoaches 2016-2018. Sinds de afloop van deze termijn is de vraag op welke wijze de gemeente verder wil met sportstimulering en de inzet van buurtsportcoaches. Naast een herijking van dit sportstimuleringsbeleid heeft de gemeente behoefte aan keuzes op een aantal andere terreinen van sport en bewegen.

In 2018 is een visie ontwikkeld voor de buitensport. Deze visie is door onvoldoende draagvlak bij de verenigingen niet afgerond. Met de herijking van het sportstimuleringsbeleid wil de gemeente ook een brede integrale visie op zowel de binnen- als buitensportaccommodaties vaststellen.

In 2018/2019 is een visie ontwikkeld “Vitaal sportpark Zuidveen”. Met het ontwikkelen van de visie kon een aanzienlijke subsidie van de provincie Gelderland worden binnengehaald. De visie is niet bestuurlijk vastgesteld. De visie sportpark Zuidveen is onderdeel van ontwikkelvoorstel 3 (pg. 30 en 31).

Exploitatie en beheer van de binnensportaccommodaties en het zwembad gebeurt nu door verschillende partijen. De gemeente wil graag weten op welke wijze exploitatie en beheer van de accommodaties kan plaatsvinden. Het gaat daarbij om alle (door de gemeente) gesubsidieerde accommodaties. De vraag is ook aan de orde in hoeverre een sportbedrijf voor Zutphen wenselijk is.

Verder heeft Zutphen te maken met een aantal onevenwichtigheden in de wijze waarop verenigingen worden behandeld. Er zijn tennisverenigingen die de banen tegen een gesubsidieerd tarief huren van de gemeente en er zijn tennisverenigingen die de broek zelf ophouden. Er zijn binnen de voetbalverenigingen onevenwichtige verschillen in tarieven. In zakelijke rechten (rechten van opstal, erfpacht e.d.) zijn er verschillen. Deze onevenwichtigheden zijn historisch gegroeid. De gemeente heeft behoefte om zoveel als mogelijk beleid te harmoniseren en duidelijkheid te geven waar de gemeente wel en niet voor verantwoordelijk is.

Kortom, er zijn genoeg aanleidingen om een Visie Sport en Bewegen op te stellen, waarin een koers wordt geschetst voor het sportstimuleringsbeleid, maar waarin ook een aantal andere vraagstukken aandacht krijgen (accommodaties, organisatie van exploitatie en beheer, harmonisatie van beleid).

1.2 Leeswijzer

Deze Visie Sport en Bewegen is opgebouwd in 3 delen. Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving en analyse van de huidige situatie en de ontwikkelingen waar de gemeente rekening mee moet houden.

Op basis van deze analyse wordt in hoofdstuk 3 het ontwikkelperspectief voor de langere termijn geformuleerd en vier doelen voor de kortere termijn (2019-2022). In hoofdstuk 3 worden vervolgens 16 ontwikkelvoorstellen nader toegelicht.

Hoofstuk 4 besluit met een financiële paragraaf. Voor in de visie is een samenvatting opgenomen.

De bijlagen bevatten diverse informatie ter onderbouwing.

2.1 Hoe actief is Zutphen

Er zijn verschillende bronnen die informatie geven over hoe actief de bevolking op lokaal niveau is.
NOC*NSF registreert het aantal sportbondleden per gemeente en kan berekenen hoeveel inwoners lid zijn van een sportbond. Gemiddeld was 25% van de Nederlandse bevolking lid van een of meerdere sportbonden. Mensen met meerdere lidmaatschappen tellen maar één keer mee. In de gemeente Zutphen is 26,3% van de bevolking lid van een of meerdere sportbonden.

Van de volwassen inwoners (19+) in Zutphen voldoet 55% aan de beweegrichtlijn 2016 en 52% van de volwassenen sport wekelijks.

Het aandeel kinderen dat lid is van een sportvereniging is 73% in Zutphen. Van de jongeren in klas 2 en 4 van het reguliere voortgezet onderwijs (vmbo, havo/vwo) sport 79% wekelijks. Landelijk is dat 76%.

Tabel 2.1 Sport en beweeggedrag Zutphen

doelgroep		jaar	Zutphen	Nederland	GGD NOG*
algemeen	sportbondleden per gemeente	2018	26,3%	25%	
19+	Voldoen aan beweegrichtlijn 2016	2016	55%	51,7%	
19+	Wekelijks sporten	2016	52%	51,3%	
4-12 jaar	Kind is lid van sportvereniging	2017	73%		71%
vmbo	Sport wekelijks	2015	74%		
havo/vwo	Sport wekelijks	2015	84%		
klas 2 VO	Sport wekelijks	2015	83%		
klas 4 VO	Sport wekelijks	2015	76%		
klas 2/4 VO[2]	Sport wekelijks	2015	79%	76%	

GGD regio Noordoost Gelderland

Uit de cijfers over sport- en beweeggedrag blijkt dat de gemeente Zutphen op diverse indicatoren niet of nauwelijks afwijkt van het landelijke of regionale (GGD) beeld. Belangrijk is te realiseren dat sport en bewegen nadrukkelijk samenhangt met de samenstelling van de bevolking. Jongeren sporten meer dan ouderen, hoger opgeleiden sporten meer dan lager opgeleiden. Onder autochtone inwoners is de sportdeelname hoger dan onder inwoners met een niet-Westerse achtergrond. Kortom, een hoge of lagere sportdeelname is niet per definitie het gevolg van lokaal sportbeleid.

[2] leerlingen in klas 2 en 4 van het regulier voortgezet onderwijs

2.2 Huidige aansluiting vraag en aanbod sportaccommodaties

2.2.1 Inleiding

Om te kunnen sporten en bewegen is het noodzakelijk dat er voldoende geschikte voorzieningen zijn. Het gaat daarbij om zwembaden, sportvelden, gymzalen, sporthallen, maar ook de buitenruimte die gelegenheid geeft en aanzet tot bewegen, zoals het buitengebied, de parken en het trapveldje in de wijk.

Sport is een onderwerp waar de gemeente veel vragen over krijgt van verenigingen en inwoners voor steun of om plannen te financieren of te realiseren. Het betekent dat de gemeente keuzes moeten maken in wat de gemeente wel en niet doet. Paragraaf 2.2 behandelt in hoeverre de huidige accommodaties voor de buitensport aansluiten op de behoefte. In paragraaf 2.3 gebeurt hetzelfde voor de binnensport. Voor een uitgebreide beschrijving verwijzen we naar bijlage 2. In de afbeeldingen 2.1 en 2.2 op pagina's 14 en 15 zijn een groot deel van de accommodaties afgebeeld.

2.2.2 Buitensportaccommodaties

Voetbal

De gemeente Zutphen heeft vijf sportparken: sportpark 't Meijerink in het zuiden, sportpark 't Braamveld in Warnsveld, het Hanzepark in de wijk Noordveen, sportpark De Hoven in de gelijknamige kern en sportpark Zuidveen tussen de wijken Zuidwijken en Waterkwartier. Op alle vijf de sportparken is een voetbalclub gevestigd. Op basis van planningsrichtlijnen is de behoefte aan voetbalvelden te bepalen. Tabel 2.2 geeft een overzicht van de behoefte aan velden en de aanwezige velden bij de vijf voetbalaccommodaties.

Tabel 2.2 Benodigde behoefte versus beschikbare aanbod velden, najaar 2019 (v=verlicht; nv=niet verlicht)

naam vereniging (sportpark)	aanwezig kunst-gras	aanwezige natuurgras		wedstrijd-uren zaterdag		trainingsuren seizoen		
		wedstrijd-veld	trainings-veld	capaciteit	behoefte	capaciteit	behoefte	
FC Zutphen ('t Meijerink)	1	5nv	3	46,5	35,3	2370	2349	KNVB adviseert 5 wedstrijdvelden en 3 trainingsvelden; dus 1 veld teveel. Gemeente 9 velden i.v.m. trainingsbehoefte.
Warnsveldse Boys ('t Braamveld)	2,84	0	0	25,6	19,9	2501	1386	KNVB adviseert 3 velden en 2 trainingsvelden. Nu 2,85 kunstgras. Gemeente: op termijn ombouw 1 kunstgras naar natuurgras heroverwegen.

AZC (Hanzepark)	1	1v	1 hybride veld (wedstr + training)	27,0	19,1	1229	1408	KNVB adviseert 3 wedstrijdvelden en 2 trainingsvelden (2 w, 1 kg en 1 tr). Gemeente zelfde uitkomst. Trainingscapaciteit net voldoende.
De Hoven (Molenweg Oost)	0	2nv	0,7	15,00	5,6	382	437	KNVB geeft aan 1 wedstrijdveld en 1 trainingsveld. Gemeente zelfde uitkomst.
Be Quick (Zuidveen)	1	1v/1nv	0,64	25,50	10,0	1074	666	KNVB adviseert 2 wedstrijd en 1 trainingsveld. Gemeente: i.v.m. verlicht (kunst)grasvelden 1 wedstrijdveld en 1 oefenhoek teveel.

Samenvattend voetbal

Voor de totale gemeente is sprake van een geringe overcapaciteit, namelijk 2 velden en 1 oefenhoek. En bij Warnsveldse Boys is de invulling met uitsluitend kunstgras een dure oplossing, die in de toekomst mogelijk heroverwogen kan worden (eventueel 1 kunstgras terug naar natuurgras).

Tabel 2.3 Samenvatting capaciteit velden voetbal najaar 2019.

FC Zutphen	geen aanpassing nodig
Warnsveldse Boys	op termijn heroverwegen kunstgras oefenhoek ombouwen naar natuurgras pupillenveld
AZC	geen aanpassing nodig
De Hoven	overcapaciteit 1 wedstrijdveld
Be Quick	overcapaciteit 1 wedstrijdveld en 1 oefenhoek

Hockey

De MHC Zutphen beschikt op sportpark Zuidveen over 4 kunstgrasvelden, waarvan 3 semiwatervelden en 1 volwaterveld. Op basis van de teams en de planningsnorm van NOC*NSF/KNHB heeft de vereniging 4 velden nodig en dat is conform de huidige situatie.

Korfbal

KVZ is eveneens gevestigd op sportpark Zuidveen en heeft de beschikking over drie korfbalkunstgrasvelden en een natuurgrasveld (voor vier korfbalvelden) en een beachcenter (beachvolleybal en beachkorfbal).
Volgens de planningsnormen van de KNKV heeft een vereniging behoefte aan 3 kunstgrasvelden. Het natuurgrasveld is feitelijk overcapaciteit.

Beachsports

Beach Center Zutphen Warnsveld beschikt over 4 beachvelden. BCZW is een samenwerking tussen volleybalvereniging WSV en korfbalvereniging KVZ. Ook niet-leden van deze verenigingen kunnen gebruik maken van de beachvelden.

Atletiek

De atletiekvereniging Hanzesport beschikt op sportpark Hanzepark over een 400 meter kunststof rondbaan (6 banen) met faciliteiten voor de technische nummers (verspringen, hoogspringen et cetera). De accommodatie is voor het aantal leden (650) voldoende.

Tennis

Zutphen telt vijf tennisverenigingen: TC Welgelegen en 't Braamveld in Warnsveld, TV De Hoven en LTC Zutphen en Tennisinn in Zutphen. Drie tennisparken zijn in particuliere handen (private exploitaties) en twee in gemeentelijk eigendom, waarbij de verenigingen de banen huren.

De 5 verenigingen hebben samen bijna 1.400 leden. In totaal zijn er 31 banen, waarvan 27 buitenbanen. Een ledenaantal van 1.396 op 27 buitenbanen betekent 52 leden per baan. Dat is relatief laag. De planningsnorm van de KNLTB gaat uit van 70 tot 90 spelers per verlichte baan, waarbij plaatselijke omstandigheden meegewogen moeten worden (veel of weinig competitie, veel of weinig overdag-spelers et cetera). Drijver en Partners hanteert in de regel 70 spelers per verlichte baan. Dat zou neerkomen op 19 benodigde banen. De overcapaciteit is echter niet gelijkmatig verdeeld over de 5 verenigingen. De baanbezetting bij TV De Hoven en Tennisinn is erg laag (24 en 22 leden/baan).

Tabel 2.4 Tennisverenigingen, banen en aantal leden (bron KNLTB), najaar 2019

vereniging	kern	kunst-gras	smash-court	gravel	banen	eigendom banen	totaal leden	baandruk
TC Welgelegen	Warnsveld	6	0	0	6	vereniging	494	82,33
't Braamveld	Warnsveld	3	0	0	3	vereniging	185	61,67
TV De Hoven	De Hoven	5	0	0	5	gemeente	121	24,20
LTC Zutphen	Zutphen	6	0	0	6	gemeente	454	75,67
Tennisinn*	Zutphen	1	0	6	7	vereniging	142	20,29*
		21	0	6	27		1396	51,70

*Exclusief 4 binnenbanen

Wielersport

Wielervereniging ETP beschikt op sportpark Zuidveen over een crossparcours voor veldrijden en MTB. Het onderhoud van de accommodatie gebeurt door de vereniging zelf. ETP is een vereniging met circa 400 leden waar men ook terecht kan voor wielrennen, baanwielrennen en toerfietsen. Hiertoe wordt tevens gebruik gemaakt van een parcours aan de Loskade in Zutphen en van wieleraccommodaties elders.

Naast ETP is sinds 2013 de mountainbike club MBC Xtrail actief. De vereniging beschikt tijdelijk over een terrein op het voormalig sportpark Noordveen aan de Brandts Buijsstraat voor basisinstructie. De gemeente heeft geen bemoeienis met het onderhoud van de accommodatie.

Roeien en kanoën

De roeivereniging Isala beschikt over een botenhuis in de Marshaven. De vereniging huurt het water in de Marshaven. De steigers en de palen waaraan het botenhuis ligt zijn van de gemeente Zutphen. Het botenhuis zelf is eigendom van de vereniging Isala. De vereniging is vergevorderd met de bouw van een nieuw botenhuis (opening gepland in 2020).

De kanovereniging Anax heeft een eigen botenhuis aan de Tichelerstraat in Zutphen.

Touwtrekken

TV Treklust is een touwtrekvereniging uit het dorp Warnsveld. De vereniging is gehuisvest op sportpark ’t Poppink aan de rand van buurtschap Warken. De gemeente heeft geen bemoeienis met het veld en de kantine.

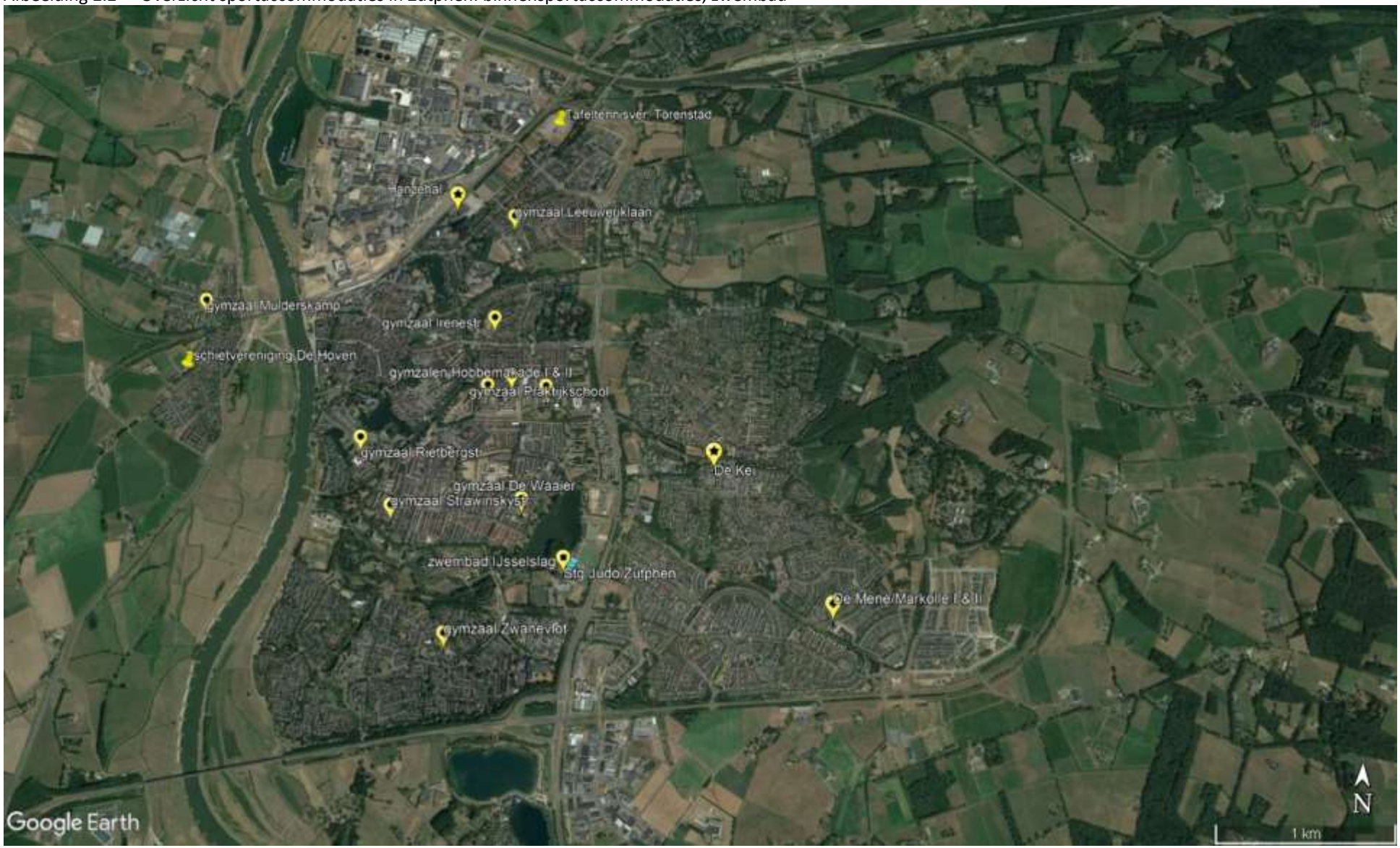
Natuurijs/schaatsen

De Zutphensche IJsvereeniging heeft een natuurijsbaan met kantine aan de Leeuweriklaan in de wijk Noordveen. In het najaar wordt het weiland onder water gezet door een sluis van de Berkel te openen. Bij voldoende vorst kan er geschaatst worden op een 400 meterbaan, mét ijshockey- en krabbelbaan.

Afbeelding 2.1 Overzicht sportaccommodaties in Zutphen: buitensport, hippische sport, watersport

Afbeelding 2.2 Overzicht sportaccommodaties in Zutphen: binnensportaccommodaties, zwembad

2.2.3 Binnensportaccommodaties

Zutphen heeft de volgende binnensportaccommodaties:

- 4 sporthallen: de Hanzehal bestaande uit 3 sporthallen en sporthal De Kei in Warnsveld.
- 2 sportzalen: sportzaal De Kei en sportzaal De Mene (turndeel en speelzaal)
- 11 gymzalen.

De binnensport heeft geen planningsnormen, maar op basis van de roosters van de drukste periode in het jaar (winter) is wel een beeld te vormen in hoeverre het aanbod accommodaties voor de binnensport is afgestemd op de behoefte.
Een goede graadmeter is de bezetting in de drukste periode, de winterperiode. Landelijk zijn er sporten die een deel van het jaar de zaal benutten en een deel van het jaar een veldcompetitie hebben. Dat geldt voor korfbal, handbal en hockey, waarbij zaalkorfbal en zaalhandbal langer in de zaal verblijven dan de hockeyers. Het zaalhockey duurt in doorsnee vanaf begin december tot en met februari.

Gebruik sporthallen
De Hanzehal bestaat uit 3 sporthallen die worden gescheiden door twee flexibele scheidingswanden. De bezetting van de Hanzehal in de winterperiode is redelijk goed en ligt per hal rond de 75%. In de avonduren ligt de bezetting hoger en zijn er vaak alleen incourante uren tussen 22 uur en 23 uur beschikbaar. Dat betekent dat in de winter ’s avonds nauwelijks ruimte is voor uitbreiding en de sporthallen vol zitten. Overdag is het gebruik niet optimaal, maar dat heeft te maken met de omvang van de accommodatie (3 hallen). Er moet heel veel onderwijs in de buurt zijn om 3 sporthallen overdag helemaal te vullen. De Hanzehal heeft naast de sporthallen ook een kegelcentrum met 4 banen.

Sporthal de Kei is een sporthal met 3 zaaldelen. De totale bezetting per zaaldeel varieert van 79% tot 84% en is hoog. Ook hier geldt dat in het winterseizoen er ’s avonds nauwelijks ruimte is voor uitbreiding.

Gebruik sportzalen
Sportzalen zijn een tussenmaat tussen sporthallen (tenminste 20 x 40 vloer) en gymzalen (standaard 12x21 en 5,5 meter hoog), maar hebben wel de 7 meter vrije hoogte, zoals een sporthal. De sportzaal De Kei heeft voor een sportzaal een goede bezetting, zowel overdag als ’s avonds. De Mene heeft twee zaaldelen, waarvan een zaaldeel is ingericht voor turnen. Beide zaaldelen hebben een matige bezetting. Dat komt vooral omdat het onderwijsgebruik niet al te hoog is.

Gebruik gymzalen
Gymzalen hebben primair een functie voor bewegingsonderwijs. Door de kleinere zaalafmetingen (meestal 12x21 meter) en beperkte hoogte (5,5 meter) zijn gymzalen voor veel sportverenigingen beperkt bruikbaar.
De gemeente heeft 11 gymzalen. De meeste gymzalen hebben een redelijke bezetting. De gymzalen waar de bezetting onder de 50% ligt, worden weinig gebruikt door verenigingen. Gymzaal Prinses Irenestraat is de oudste gymzaal in Zutphen (1956) en voldoet qua afmeting (11x20) niet aan de minimale VNG-norm (12x21).

Zwembad IJsselslag
In 2015 is het nieuwe zwembad IJsselslag geopend. Het zwembad heeft een 25 meter bad en een instructiebassin. In 2017 bezochten 93.000 bezoekers het zwembad en in 2018 was dat toegenomen tot 117.000 bezoeken.

Het zwembad kampt sinds de opening met exploitatietekorten. Het op orde brengen van de organisatie en de exploitatie is een belangrijke opgave. Daarom is vanaf 2020 de exploitatiesubsidie met € 100.000,- verhoogd. Recentelijk zijn aanpassingen aan het zwembad doorgevoerd ten behoeve van mensen met een beperking en voldoet het zwembad aan het Nederlands Keurmerk voor Toegankelijkheid.

Overige binnensportaccommodaties
Naast de sporthallen, sportzalen en gymzalen, zijn er diverse private binnensportaccommodaties. Schietvereniging De Hoven heeft een eigen accommodatie aan de Molenweg in de Hoven. Tafeltennisvereniging Torenstad heeft een eigen accommodatie aan de Brandts Buijsstraat.
Stichting Judo Zutphen heeft een dojo naast het nieuwe zwembad.

Verder zijn er in Zutphen diverse private sportscholen, fitnesscentra, ballet- en dansscholen.

De denksporten maken geen gebruik van sporthallen of gymzalen. Veelal beoefenen ze hun sport in wijkcentra, zalencentra, onderwijsaccommodaties, kerkgebouwen en soms in een denksportcentrum. In de gemeente Zutphen zijn diverse denksportverenigingen actief: het Schaakgenootschap Zutphen, de damvereniging Zutphen-Warnsveld, de bridgeclub Zutphen, de bridgeclub SIOS en de Go-club Zutphen. De beide bridgeclubs beoefenen hun sport in de kantines van AZC (BC Zutphen) en Be Quick (BC SIOS). De denksport wordt vooral beoefend door ouderen en zijn niet alleen van belang voor de sociale contacten, maar ook voor het actief houden van het denkvermogen. Denksporten kunnen eveneens gebruik maken van de nieuwe subsidieregeling sportstimulering Zutphen 2019.

Voor de beoefening van de hippische sport zijn er drie maneges in Zutphen: de rijvereniging en ponyclub Gorssel-Zutphen (Oostveensepad), Ruitersport Centrum Zutphen (Lansinkweg) en Stal Braamveld in Warnsveld. Alle drie hebben naast een binnenrijbak ook diverse faciliteiten buiten.

2.2.4 Sport en bewegen in de openbare ruimte

De gemeente streeft naar een publieke ruimte die uitnodigt tot bewegen, spelen en ontmoeten (Coalitieakkoord 2018-2022). Dat kan gaan om fietsen, wandelen, nordic walking, hardlopen, skeeleren, bootcamp, jeu de boules, paardrijden et cetera.

In 2015 is een nieuw speelruimteplan ontwikkeld. Speelruimte is nauw verbonden met ruimte voor bewegen voor kinderen en jongeren. Essentie van dit plan is dat ruimte voor spelen anders wordt ingevuld, namelijk meer in samenwerking met de samenleving, met meer aandacht voor avontuurlijk spelen en met meer aandacht voor kwaliteit in het spelen.

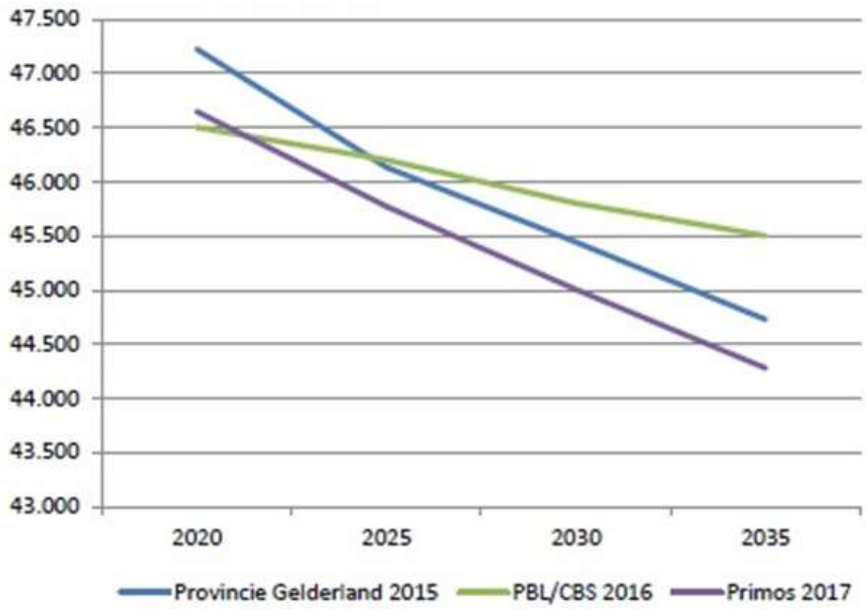
In de openbare ruimte in en rondom de gemeente Zutphen zijn er veel mogelijkheden om te sporten of voor sportieve recreatie. De IJssel en de Berkel hebben een bijzondere aantrekkingskracht voor watersporters, wandelaars en fietsers. Voor kanovaarders is het zelfs mogelijk een rondje Zutphen te varen. Met de realisering van de nieuwe Noorderhaven heeft Zutphen vier passantenhavens. De dijken vormen belangrijke doorgaande recreatieve routes.
Rondom de stad zijn de landgoederen de Voorst, Huize ’t Velde en het Kappersbos aantrekkelijke uitloopgebieden. Ook de bosrijke omgeving van Groot Graffel sluit daarop aan en is toegankelijk voor recreatieve wandelaars en fietsers. Wandelen in het agrarische cultuurlandschap van het Leestensche Broek is mogelijk gemaakt door de opening van het Leestensche Broekpad, het eerste klompenpad in de Achterhoek.

2.3 Toekomstige behoefte

De toekomstige behoefte aan accommodaties voor sport en bewegen is afhankelijk van twee ontwikkelingen:
- de bevolkingsontwikkeling
- veranderingen in de sportparticipatie en de wijze waarop we sporten.

Bevolkingsontwikkeling
Er zijn verschillende bevolkingsprognoses voor de gemeente Zutphen, waarbij de uitkomst wordt beïnvloed door de hardheid/zachtheid van de geplande woningbouw. In alle scenario's neemt het aantal inwoners van de gemeente Zutphen af. Het aantal inwoners daalt in de gunstigste variant naar 45.500 en in de ongunstigste variant naar 44.279.

Afbeelding 2.3 Bevolkingsprognoses gemeente Zutphen

De Primos-prognose is het meest uitgebreid voor Zutphen en bevat uitsplitsingen per wijk/buurt en per leeftijdsgroep. Voor de sportbehoefte is juist een verdeling naar leeftijdsgroep erg belangrijk, omdat de sportdeelname in het algemeen en de verenigingssport in het bijzonder, sterk samenhangt met de leeftijd. Hoe ouder, hoe minder we sporten en als we sporten – dan gebeurt dat op oudere leeftijd steeds meer ongebonden en anders georganiseerd. De ontwikkeling per leeftijdsgroep is weergegeven in tabel 2.5.

Volgens de Primos 2017 prognose neemt het aantal inwoners in de leeftijd van 0 tot 14 jaar tussen 2019 en 2035 met 14% af en de leeftijdsgroep 15-24 jaar met 30%. Ook in de gunstige (PBL/CBS) prognose is er een duidelijke afname van jongeren. De leeftijdsgroep tot 19 jaar neemt volgens deze prognose met 18% af tussen 2019 en 2035.

Voor de georganiseerde sport is dat een belangrijke ontwikkeling en zeker voor die sporten met een grote jeugdafdeling (voetbal, hockey, korfbal, volleybal,).

Tabel 2.5 Bevolkingsprognose volgens PBL/CBS 2017 en Primos 2017, aantallen x 1.000

PBL/CBS 2017	**2017**	**2019**	**2020**	**2025**	**2030**	**2035**	**2040**	**2019-2035**	**2019-2025**
0-19	10,7	10,3	10,1	9	8,5	8,4	8,5	-18%	-13%
20-64	26,7	26,3	26,1	25,5	24,2	22,9	22,1	-13%	-3%
65 jaar en ouder	9,3	10	10,3	11,7	13,1	14,2	14,6	42%	17%
totaal	46,7	46,6	46,5	46,2	45,8	45,5	45,2	-2%	-1%
Primos 2017						0			
0-14	7,6	7,2	7,0	6,4	6,2	6,2	6,0	-14%	-11%
15-24	5,2	5,3	5,2	4,8	4,1	3,7	3,7	-30%	-9%
25-64	24,7	24,2	24,0	23,0	21,9	20,4	19,2	-16%	-5%
65+	9,5	10,1	10,4	11,6	12,8	13,9	14,5	38%	15%
totaal	47,0	46,7	46,6	45,8	45,0	44,3	43,4	-5%	-2%

Veranderingen in de sportparticipatie en de wijze waarop we sporten

De sportparticipatie in Nederland is stabiel tot licht stijgend echter, de manier waarop we sporten, vertoont steeds meer diversiteit en flexibiliteit. Dat is ingegeven doordat de sportconsument van nu en morgen een totale andere behoefte heeft dan pakweg 30-40 jaar terug. In de jaren zeventig/tachtig werd je automatisch lid van een vereniging, je deed veel vrijwilligerswerk. Door de week waren een of twee vaste trainingsmomenten en in het weekend waren de wedstrijden. Die situatie is veranderd. De grootste groei vindt plaats bij de ongebonden sport (skeeleren, hardlopen, wandelen/nordic walking etc.) en commercieel beoefende sport (fitnesscentra). Het aantal georganiseerde sporters (alle sporten samen) stabiliseert de afgelopen jaren en naar verwachting daalt die in de toekomst. Grofweg sport de helft van de Nederlandse sporters in verenigingsverband en de andere helft sport ongebonden, bij een sportschool of op een andere manier zoals hardlopen. De vereniging verliest daarmee dus marktaandeel. Deze ontwikkeling heeft verschillende oorzaken. We noemen belangrijke factoren:

- Nederland vergrijst. Ook in de gemeente Zutphen stijgt het aantal ouderen de komende jaren sterk en wordt het aantal jongeren kleiner. Het is vooral de jeugd die sport via een sportvereniging. Naarmate de leeftijd stijgt neemt dat aandeel af.

- Consumptieve bestedingen (o.a. mobiele telefoon en kleding) hebben aan belang gewonnen en jongeren moeten die vaak zelf bekostigen. Een bijbaan in het weekend of de avond is dan nodig. Tijd die voorheen onder meer voor sport bestemd was wordt hiervoor vrijgemaakt.

- Mensen hebben steeds meer behoefte aan vormen van vrijetijdsbesteding die flexibel en inpasbaar zijn met hun eigen dagindeling (24 uurs economie)

- Mensen binden zich niet meer vanzelfsprekend aan collectieve waarden of het verenigingsleven. Naar verwachting gaat dit proces nog voort. Vrijwilligerswerk staat al jaren onder druk. Veel verenigingen hebben moeite om vrijwilligers te vinden voor functies die veel tijd vragen

- Een deel van de consumenten ziet sport meer als een middel voor een gezond en/of mooi lichaam en wil daar rechtstreeks aan werken in een sportschool of fitness. Een kleine groep voelt zich meer aangetrokken tot sporten die grensverleggend zijn (extreme sporten)

De sportinfrastructuur in Nederland, met als fundament de verenigingen, geeft dus maar gedeeltelijk invulling aan de sportbehoefte van de Nederlander. NOC*NSF en de sportbonden zijn zich bewust van deze

ontwikkelingen en stimuleren verenigingen om zich aan te passen aan veranderende marktomstandigheden. Meer persoonlijk contact met leden en tussen leden, creëren van binding, flexibilisering van lidmaatschapsvormen en verbreding van het (sport)aanbod binnen de accommodaties vormen uitdagingen voor veel verenigingsbesturen.

Voldoende bewegen en vereenzaming
Twee landelijke ontwikkelingen die ook relevant zijn voor het lokale sport- en beweegbeleid zijn de stijgende kosten van de gezondheidszorg en een toename van vereenzaming (met name ouderen).

Landelijke studies geven aan dat de zorgkosten in Nederland zullen verdubbelen tussen 2015 en 2040 (van 85 miljard naar 175 miljard[3]). Er is een duidelijk verband tussen onvoldoende bewegen en de kosten van de gezondheidszorg. Naast de intrinsieke waarde van sport en bewegen (sporten is leuk, geeft voldoening) is het belangrijk voor de vitaliteit van de bevolking en het beperken van de zorgkosten. De gemeente Zutphen is bezig met de ontwikkeling van een nieuwe gezondheidsnota. Deze verschijnt naar verwachting in 2020.

Verder geven studies aan dat we in de toekomst meer te maken krijgen met vereenzaming. Het aantal 75-plussers dat zich eenzaam voelt stijgt landelijk van 600.000 (2015) naar 1,3 miljoen in 2040[4]. Sportverenigingen, maar ook wandelgroepen of andere vormen van anders georganiseerde sport, kunnen hierin een belangrijke bijdrage leveren.

2.4 Conclusie vraag en aanbod binnen en buitensportaccommodaties

In het algemeen kunnen we stellen dat de aanwezige buitensportaccommodaties over het geheel genomen aansluiten op de behoefte. Bij de voetbalaccommodaties is sprake van een beperkte overcapaciteit (2 natuurgrasvelden en 1 oefenhoek). Bij tennis is het aantal banen te ruim ten opzichte van het aantal spelers, maar dit geldt voor slechts 2 van de 5 verenigingen. Bij hockey, korfbal (kunstgrasvelden) en atletiek is de accommodatie voldoende ten opzichte van de behoefte.

In de binnensportaccommodaties is het gebruik van de sporthallen in de drukste periode (december-februari) goed, maar buiten die periode is de bezetting lager. De behoefte aan binnensportruimte is het grootst voor het tijdvak 18.00-22.00 uur en binnen de sporthallen is in de winter nauwelijks ruimte. De gymzalen worden voor het grootste deel ook redelijk goed gebruikt, ook al zijn deze voor sportverenigingen maar beperkt bruikbaar.

Naar de toekomst toe, moet de gemeente Zutphen rekening houden met een teruglopende behoefte bij de georganiseerde sport. De ‘ontgroening’ betekent dat verenigingen te maken krijgen met een afname van leden. In 2025 houden we rekening met een afname van 10% bij de jeugd en in 2035 houden we rekening met 15% minder kinderen. Daarnaast is er een autonome trend dat mensen minder in verenigingsverband sporten en meer op andere wijze (ongebonden, commercieel of anders georganiseerd). Deze ontwikkeling is cijfermatig veel moeilijker te voorspellen (maar wel trendmatig te volgen).

2.5 Sportstimulering

In de gemeente Zutphen is medio 2016 het Zutphense samenwerkingsprogramma ‘Zutphen Actief’ opgestart dat mede mogelijk wordt gemaakt door de inzet van ruim acht fte buurtsportcoaches. Buurtsportcoaches

[3] RIVM, Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018.
[4] Fons van der Lucht, Hanzehogeschool, Groningen/ RIVM.

hebben in de gemeente en wijk de taak om meer mensen te laten sporten en bewegen in de buurt. Ze zijn actief in het verbinden van sport en bewegen met andere sectoren, wat moet leiden tot passend sport- en beweegaanbod voor alle doelgroepen in hun eigen buurt.
Zutphen zet de buurtsportcoaches in op een drietal (ten dele overlappende) domeinen: meedoen, sport en onderwijs. De buurtsportcoaches zijn werkzaam in verschillende sectoren, zoals onderwijs, sport en cultuur. De gemeente heeft ervoor gekozen het werkgeverschap onder te brengen bij de uitvoerende organisaties zelf.
Vanaf 1 januari 2019 is 8,34 fte buurtsportcoaches actief in Zutphen.

Tabel 2.6 Inzet buurtsportcoaches vanaf 1 januari 2019

Meedoen	**fte**	
Sportroefel, wijken en evenementen	1	Vooral clinics en evenementen, o.a. IJsselgames
Sport en dans (Mars Bentum)	1	Ander beweegaanbod - dans voor o.a. ouderen, gezinnen met lage inkomens, bewoners van het AZC en kinderen met een beperking.
Participatie en Wmo (gemeente Sociaal Domein)	0,8	Sport en bewegen voor klanten Participatiewet; ook aanbod voor statushouders
Revalidatie (Klimmendaal, Sportvariant)	0,7	bewegingsactiviteiten voor mensen met lichamelijke beperking en/of chronische ziekte
Sportverenigingen		
AZC (voetbalvereniging)	1	verbreden sportaanbod, stimuleren samenwerking, clinics
Isala (roeivereniging)	0,2	clinics, wekelijkse instuif, werving nieuwe leden
Onderwijs:		
Beweegwijs Leefwijs	0,5	speelinstructies groep 3-8 en groep 1-2 en naschools activiteiten
Dans en bewegen (Muzehof)1,0	1	dans en beweging met cultureel tintje voor speciaal onderwijs
Praktijkschool	0,74	oa weerbaarheid vergroten via judo en sport/praatsessies bij sportschool
Anne Flokstra	0,4	sporten voor kinderen met een beperking
Watergymles (IJsselslag)	1	watergymles en evenementen
TOTAAL	8,34	

Op 8 oktober 2018 is het college akkoord gegaan met de ondertekening van een intentieverklaring voor deelname aan de Brede Regeling Combinatiefuncties voor het maximum van 11,57 fte voor de periode 2019-2022. Uit de decembercirculaire van het gemeentefonds 2018 blijkt dat de aanvraag om subsidie voor 11,24 fte is gehonoreerd. Dat houdt in een uitbreiding van 2,9 fte buurtsportcoaches (11,24-8,34). In paragraaf 3.5 gaan we in op de opgave van de buurtsportcoaches.

Stimulering van sport en bewegen gebeurt niet alleen via de buurtsportcoaches. Sportaanbieders waaronder verenigingen zijn actief in werving en het organiseren van clinics en evenementen.

2.6 Gemeentelijke uitgaven

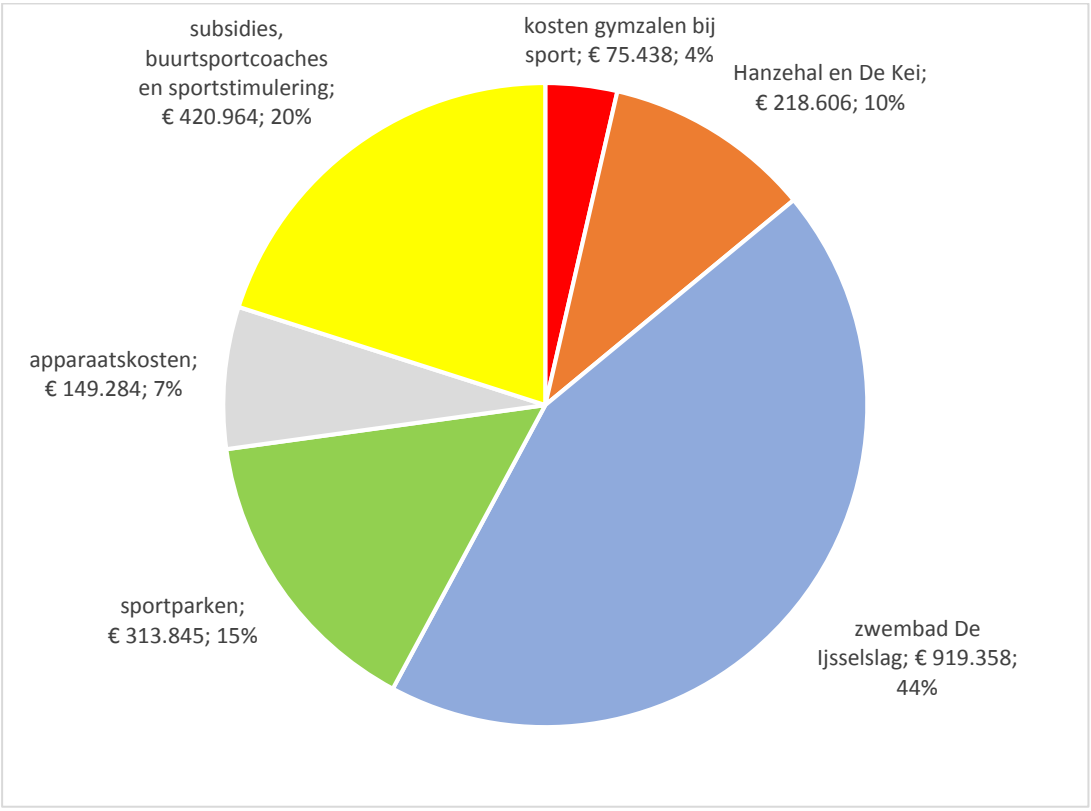
In 2018 besteedde de gemeente Zutphen aan sport € 2.097.496 (uitgaven minus huurbaten). In bijlage 3 is een analyse opgenomen van de gemeentelijke uitgaven. We volstaan hier met de belangrijkste conclusies.

Tabel 2.7 Samenvatting netto uitgaven sport gemeente Zutphen (ex btw)

	2017R	2018R
gymzalen vergoeding aan onderwijs minus huurbaten	€ 101.962	€ 75.438
Hanzehal en De Kei	€ 249.343	€ 218.606
zwembad De Ijsselslag	€ 1.184.424	€ 919.358
Sportparken	€ 306.754	€ 313.845
apparaatskosten sportaccommodaties ex kap lasten	€ 170.605	€ 149.284
subsidies, buurtsportcoaches en sportstimulering	€ 277.246	€ 420.964
totaal sport [5]	€ 2.290.334	€ 2.097.496

In afbeelding 2.4 is de verdeling van de netto uitgaven sport 2018 (rekening 2018) weergegeven. Hieruit komt naar voren dat 15% van de netto uitgaven aan sport aan de sportparken wordt besteed. In dit jaar werd 14% van de netto uitgaven aan sport besteed aan de gymzalen/sporthallen. Het zwembad vertegenwoordigt 44% van de netto lasten, sportstimulering 20% van de kosten en de overige 7% zijn apparaatskosten

Afbeelding 2.4 Verdeling netto uitgaven sport 2018, rekening 2018

[5] Alle bedragen zijn hier ex btw. Inclusief btw zijn de kosten € 2.220.327. De kosten zijn zonder doorrekening van de grondkosten. In andere gemeenten gebeurt dat evenmin en gelden voor de meeste sporten gesubsidieerde tarieven voor huur of recht van opstal (retributie) of erfpacht (canon). Per 1 januari 2019 is de sportvrijstelling van de BTW verruimd waardoor de BTW kostprijsverhogend is.

De netto uitgaven aan sport in 2018 zijn dus bijna 2,1 miljoen. Per inwoner is dat € 44.
In Nederland besteden gemeenten gemiddeld rond de € 60-€70 aan sport per inwoner.

Tabel 2.8 Uitgaven van gemeenten aan sport, begrotingsscan Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties

gemeenten met zwakke sociale structuur en sterke centrumfunctie	€ 75
gemeenten 20.000-50.000 inwoners	€ 61
gemeenten Gelderland	€ 61

Dat Zutphen lagere uitgaven heeft, komt door:

- de zeer lage kapitaallasten binnensport en efficiënt beheer
- de lagere kosten buitensport, met name door efficiënt onderhoud en relatief veel verantwoordelijkheden bij de verenigingen.
- Relatief veel cofinanciering bij inzet buurtsportcoaches en dus lage gemeentelijke lasten
- Lage uitgaven aan subsidies.

Zelfs met de relatief hoge uitgaven aan het zwembad in 2018, zijn de uitgaven aan sport relatief laag, door de hierboven genoemde redenen.

2.7 Gelijk speelveld, harmoniseren tarieven en behandeling verenigingen

Zutphen heeft te maken met een aantal onevenwichtigheden in de wijze waarop verenigingen worden behandeld. De tennisverenigingen TV De Hoven en LTC Zutphen hebben een huurrelatie met de gemeente en de drie andere tennisverenigingen (TC Welgelegen, ’t Braamveld en Tennisinn) hebben de banen in eigendom.

De huidige tarieven voor voetbal zijn onevenwichtig. Het tarief voor een kunstgrasveld is in 2013 te laag vastgesteld en slechts 1,5 keer het tarief van een natuurgrasveld, terwijl de kostprijs van een kunstgrasveld 2,5 tot 3 keer duurder is. Ombouw van natuurgrasvelden naar een hybrideveld (mengvorm van natuurgras met kunstgras) en een kunstgrasveld is in 2018 niet doorgevoerd in de huurtarieven.

Bij de binnensport-accommodaties zijn er ook verschillen in tarieven voor gelijksoortige accommodaties (sporthal 20x40 vloer). Bij de Hanzehal is er een tarief voor wedstrijden en een tarief voor trainingen. Bij De Kei maakt een wedstrijd of training niet uit, maar verschilt het tarief naar de duur van de huurtermijn.

Tabel 2.9 Tarieven binnensport

gemeentelijke exploitaties, website gemeente augustus 2019	verenigingen	overig	btw opslag	
gymzaal	€ 8,25	€ 21,80	nee	
sportzaal De Mene (1 zaaldeel)	€ 9,85	€ 21,80	nee	
sporthal Hanzehal, tarief 2018/2019				
verenigingen gemeente Zutphen				
Trainingen	€ 27,80		nee	
Wedstrijden	€ 35,10		nee	
verenigingen buiten Zutphen		€ 39,90	nee	
Commerciële activiteiten per dag (+btw)		€ 1.266,25	ja	€ 1.532,16
sporthal De Kei, tarieven 2019				
verenigingen Zutphen 7+mnd	€ 32,25			
verenigingen Zutphen 5+mnd	€ 34,51			
verenigingen incidenteel	€ 45,28			
commercieel		€ 148,34		
commercieel per dag		€ 1.409,62		

In zakelijke rechten (rechten van opstal, erfpacht e.d.) zijn er verschillen. Deze onevenwichtigheden zijn historisch gegroeid. De gemeente heeft behoefte om zoveel als mogelijk beleid te harmoniseren en duidelijkheid te geven waar de gemeente wel en niet voor verantwoordelijk is.

2.8 Organisatie

De gemeente werkt voor de exploitatie van diverse accommodaties met verschillende externe organisaties (Optisport voor wat betreft De Kei, stichting Theater en congrescentrum Hanzehof voor de Hanzehal en stichting Sportaccommodaties Zutphen voor zwembad IJsselslag). Bij deze accommodaties heeft de gemeente ook een rol bij de exploitatie. Voor de inzet van de buurtsportcoaches werkt de gemeente bewust met veel externe partners voor een groot draagvlak en externe financiering.
Binnen de gemeentelijke organisatie zijn diverse teams betrokken. Intern is de formatieruimte beperkt.

De huidige organisatie heeft zondermeer een positief effect op het beperken van overheadkosten. Daarentegen zijn er ook nadelen. Aandacht voor coördinatie, informatievoorziening, managementinformatie, contractbeheer en beleidsontwikkeling staat voortdurend onder druk.

De gemeente heeft vanuit de sportbegroting nauwelijks tot geen ruimte om in te spelen op actuele vragen. Er wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van subsidies of bijdragen van derden.

De verschillen in tarieven of contracten (zie 2.7) komen voort uit te weinig slagkracht. Er ontbreekt in de sport een beleidskader hoe de gemeente om dient te gaan met vragen en verzoeken om gemeentelijke steun, hetzij

financieel, hetzij in de vorm van het ter beschikking stellen van grond. Ook worden gemeentelijke accommodaties verhuurd, waarbij de huurder de accommodatie onderverhuurt aan derden. Er is achterstand in het regelen van zakelijke rechten (recht van opstal, erfpacht) bij accommodaties en terreinen die verenigingen gebruiken en er zijn historisch gegroeide verschillen die een harmonisatie vragen.

In een overleg met verenigingen en samenwerkingspartners is gevraagd wat goed gaat en wat niet of minder goed gaat (zie voor een samenvatting bijlage 1). Onder de zaken die goed gaan is onder meer opgemerkt dat het contact tussen gemeente en verenigingen de laatste tijd is verbeterd. Onder de punten die niet goed gaan zijn diverse opmerkingen gemaakt die verband houden met de beperkte interne slagkracht:

- Aansluiting sport en Wmo/zorg kan beter;
- Samenhang en afstemming tussen de gemeente en tussen de clubs;
- Continuïteit/doorpakken door gemeente, betrokkenheid (gemeente);
- Huur niet transparant/inzet middelen gemeente niet transparant;
- Communicatie.

Hoofdstuk 3 Opgaven en ontwikkelvoorstellen

3.1 De opgave en de mogelijke scenario's

3.1.1 De opgave

Op accommodatiegebied is het aanbod aan sportaccommodaties in Zutphen anno 2019 redelijk afgestemd op de behoefte. Bij tennis is gemeente breed wel duidelijk overcapaciteit. In de binnensport zitten de sporthallen in de winter goed vol en is er nauwelijks ruimte voor uitbreiding. Belangrijkste aandachtspunt wat betreft de accommodaties is niet alleen de kwantiteit, maar ook het behouden van de kwaliteit in de toekomst.

Op het gebied van sportstimulering zijn in Zutphen 8,34 fte buurtsportcoaches actief per 1 januari 2019. De gemeente heeft deze formatie uitgebreid. Het huidige uitvoeringsplan voor de buurtsportcoaches heeft een looptijd van 2016-2018 en deze Visie geeft input voor het nieuwe uitvoeringsplan.

Qua organisatie is sport in Zutphen versnipperd. De exploitatie ligt bij verschillende partijen en is vooral kosten-gestuurd (lage kosten). Het is in kosten efficiënt, maar de versnippering belemmert ook in informatievoorziening en de daadkracht/slagkracht.

Zutphen besteedt per inwoner minder aan sport dan (gemiddeld) andere gemeenten. Dat komt mede door exploitaties zo voordelig mogelijk uit te plaatsen, door zeer lage kapitaalslasten bij de binnensport, door efficiënt beheer in de buitensport en veel verantwoordelijkheden bij de verenigingen onder te brengen, door een grote cofinanciering voor de inzet van buurtsportcoaches en beperkte uitgaven aan (verenigings)subsidies.

Toekomstige ontwikkelingen
Kijken we naar de toekomstige behoefte, dan hebben we te maken met een terugloop van jongeren in Zutphen. De verenigingen zullen dat merken (de goede/sterke verenigingen minder). Ook is er landelijk een trend waarbij er meer ongebonden en anders georganiseerd wordt gesport ten koste van het georganiseerd sporten. Uit landelijke peilingen onder verenigingen komen telkens 4 knelpunten naar voren: de ledenontwikkeling, financiën, accommodatieknelpunten en vrijwilligers/kader (bestuurlijk, sporttechnisch et cetera, met name de taken die substantiële inzet vragen). Na de Tweede Wereldoorlog is Nederland alleen maar gegroeid. De verenigingssport is ook meegegaan in die groei. De leden kwamen praktisch vanzelf. In historisch perspectief zitten we wat betreft de georganiseerde sport op een kantelpunt. Het aantal leden bij de KNVB is vorig jaar voor het eerst heel licht gedaald, ondanks de stijging bij het meisjes- en vrouwenvoetbal. Dat kantelpunt wat betreft de georganiseerde sport zit niet alleen in de ledenontwikkeling. Het organiseren binnen verenigingen vraagt meer en meer (trend van het consumentisme en mensen hebben talloze vrije tijdsmogelijkheden).

De georganiseerde sport is voor de gemeente belangrijk. Landelijk zijn in de sport circa 1,1 miljoen vrijwilligers actief. Dat is veel meer dan in andere sectoren. Als we die landelijke cijfers vertalen naar Zutphen, dan zou dat neerkomen op circa 3.000 vrijwilligers in de gemeente Zutphen. De georganiseerde sport is ook belangrijk voor vriendschappen, voor het delen van lief en leed, waar kinderen kennismaken met 'regels'en leren winnen en verliezen en met iets doen voor je club. De verenigingssport is kortom belangrijk voor het sociale cement in de Zutphense samenleving.

Landelijke onderzoeken geven aan dat kosten van de zorg zullen verdubbelen, van 80 miljard naar circa 170 miljard. Ook zal het aantal mensen dat eenzaam is verdubbelen. Het zijn ontwikkelingen waar de sport en zeker ook de verenigingssport een betekenisvolle bijdrage aan kan leveren.

De laatste 20 jaar wordt meer en meer erkend dat sport en bewegen meer is dan een leuk tijdverdrijf. Sport en bewegen kunnen op tal van andere beleidsterreinen van toegevoegde waarde zijn.

Via gecombineerde leefstijlprogramma's (waaronder voeding en bewegen) worden hele positieve resultaten behaald in het terugdringen van obesitas of diabetes. Er zijn programma's waarbij inwoners met een bijstandsuitkering via sport dagritme op doen, vitaler worden, hun netwerk vergroten en zelfvertrouwen terugwinnen. Er is meer aandacht voor inclusief sporten; waarbij inkomen, lichamelijke of geestelijke beperkingen of geaardheid meedoen in de samenleving niet belemmeren. Er zijn initiatieven waarbij sport de weerbaarheid vergroot of jongeren helpt om te gaan in conflictsituaties. Of projecten gericht op ouderen of op dementie. Het is teveel om in detail de mogelijkheden te benoemen; hoofdzaak is dat die kansen en die meerwaarde steeds vaker worden gezien en benut.

Het lijkt positief dat Zutphen lagere uitgaven heeft aan sport, maar feitelijk is dit zeer kwetsbaar. Voor het in stand houden van de accommodaties zijn de huidige budgetten niet toereikend. Er zijn onvoldoende reserves om de vraag aan te kunnen. Op de korte termijn zijn de beschikbare budgetten krap.

3.1.2 Scenario's (wat zijn de mogelijke hoofdrichtingen?)

Voor Zutphen zijn er in grote lijnen 3 en mogelijk 4 scenario's waarlangs sport en bewegen zich kan ontwikkelen. Het 0-scenario is doorgaan op de huidige manier. Met beperkte middelen doet de gemeente in samenwerking met gebruikers en derden, het zo goed mogelijk.

De insteek van het 1-scenario is met name het beter organiseren van sport en bewegen in Zutphen door de oprichting van een sport- en accommodatiebedrijf. Een sport- en accommodatiebedrijf alleen is geen totaaloplossing. Een sport- en accommodatiebedrijf helpt in een stukje professionalisering, organisatie in één hand en centrale aansturing.

Het 2-scenario is een uitbreiding van het 1-scenario. Behalve dat de organisatie wordt versterkt, is er meer aandacht voor verenigingen en accommodaties die behoefte hebben aan een doorontwikkeling, vitalisering of een toekomstbeeld. Dat geldt bijvoorbeeld voor voetbal en tennis in De Hoven of het verder brengen van de visie vitaal sportpark Zuidveen of sportpark Hanzepark. Bij de binnensport is het belangrijk om vooruit te kijken en op tijd plannen te ontwikkelen, omdat diverse accommodaties op leeftijd zijn.

We geven in het 2-scenario ook een impuls aan de inzet van buurtsportcoaches met extra aandacht aan vitalisering van verenigingen en de samenwerking tussen sport en sociaal domein en gezondheid.

In het 3^{e} scenario komt topsport erbij. Voor de gemeente is dit nu geen speerpunt van het beleid en bij scenario 3 zou topsport wel deel uit maken van het gemeentelijk beleid. Enkele verenigingen hebben daar ook voor gepleit (zie bijlage 1).

Resume hoofdrichting

Op basis van de analyse in hoofdstuk 2, is het 0- scenario geen optie voor Zutphen. De knelpunten (organisatie op orde) en uitdagingen (toekomstbestendigheid van accommodaties, vitale verenigingen en de meerwaarde van sport benutten), zijn de belangrijkste reden om voor scenario 2 te kiezen. Daarbij is ook een (in)groeimodel mogelijk. Het 3-scenario (dus inclusief topsport), lijkt voor de gemeente Zutphen minder geschikt. Voor Zutphen is het van belang om de basis op orde te hebben. Het aanwenden van extra gemeentelijke middelen voor een kleine selecte groep gaat ten koste van de basis en daar ligt wel de prioriteit.[6]

[6] Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat topsport niet leidt tot meer breedtesport. Er kan sprake zijn van een incidenteel effect, maar het effect is niet structureel. Topsport leidt wel tot meer media-aandacht en televisiekijkers.

3.2 Doelen visie sport en bewegen 2019-2022

De Visie Sport en Bewegen geeft de uitdagingen voor een middellange termijn. Voor de periode tot 2022 zijn de volgende doelen gesteld:

1. Het versterken van de samenwerking tussen sport en sociaal domein en gezondheid. Hierbij zoeken we aansluiting bij de herijking strategische visie sociaal domein. Sport draagt bij aan doelen binnen andere beleidsterreinen, zoals Jeugd en Wmo.

2. Het vitaliseren van verenigingen is een belangrijke opgave voor de komende jaren. Dit heeft te maken met bestuurskracht, vrijwilligers, financiën, samenwerking en verbreding en/of flexibilisering van het sportaanbod.

3. Het ontwikkelen van plannen voor binnensportaccommodaties, zodat we op langere termijn een toekomstbestendige sportinfrastructuur hebben in Zutphen. Voor de buitensport is er een aantal locaties die vragen om een doorontwikkeling. We willen deze ontwikkeling stimuleren, samen met de gebruikers/verenigingen.

4. Het verbeteren van de organisatie van de sport. Dat wil zeggen meer grip en regie op de exploitatie van sportaccommodaties waar de gemeente financieel aan bijdraagt, een betere informatievoorziening en meer samenwerking en afstemming wat betreft inzet van buurtsportcoaches.

Deze 4 doelen sluiten aan op de koers van het 2-scenario (de ontwikkeling voor de middellange termijn) voor Zutphen. Na 2022 maakt de gemeente de balans op en zijn de doelen eventueel aan te passen.

In de volgende paragrafen worden het 2 scenario en de 4 doelen uitgewerkt in 16 ontwikkelvoorstellen.

3.3 Accommodaties

Gymlokalen

Opgave
De gemeente Zutphen heeft 11 gymzalen, waarvan relatief veel 40 jaar of ouder zijn met een zaalafmeting van 12x21 meter (252 m2) of kleiner. Daarnaast heeft Zutphen te maken met een behoorlijke daling van het aantal leerlingen.

Tabel 3.1 Gymlokalen op leeftijd

Naam Gymzaal	Bouwjaar	Ouderdom
Gymzaal Irenestraat	1956	63
Gymzaal De Waaier/ Dr. De Visserstr.	1962	57
Gymzaal Mozaïek/ P.Potterstr 4a	1966	53
Gymzaal Hobbemakade I	1973	46
Gymzaal Hobbemakade II	1973	46
Gymzaal Zwanevlot	1976	43
Gymzaal Rietbergstraat	1977	42
Gymzaal Strawinskystraat	1977	42
Gymzaal Mulderskamp	1977	42
Gymzaal Praktijkschool	1979	40
Gymzaal Leeuweriklaan	1982	37
sportzaal De Mene/ Markolle I	2001	18
sportzaal De Mene/l Markolle II	2001	18
sporthallen (3) Hanzehal	1982	37
sporthal en sportzaal De Kei	1989	30

Ontwikkelvoorstel 1 Afstemming sport, onderwijs en ruimtelijke ontwikkeling/vastgoed bij invullen toekomstig bewegingsonderwijs en sportgebruik

We gaan bekijken in hoeverre we de bestaande binnensportaccommodaties efficiënter kunnen inzetten, rekening houdend met de te verwachten daling van leerlingen. Het kan zijn dat een oudere gymzaal kan worden afgestoten. Het is ook mogelijk dat in de toekomst oudere gymzalen worden vervangen door nieuwe accommodaties waarbij de KVLO-norm (308 m2) het uitgangspunt vormt. We willen ook bekijken in hoeverre een Beweegbox[7] een alternatief en aanvulling kan zijn voor Zutphen. Of twee oudere gymzalen vervangen door een nieuwe sportzaal of sporthal. Daarmee is zowel het bewegingsonderwijs als het verenigingsgebruik gebaat.

Het eventueel vervangen van gymzalen is een proces, dat afstemming vraagt tussen sport, onderwijshuisvesting en schoolbesturen en ruimtelijke ontwikkelingen/vastgoed binnen de gemeente.

[7] De Beweegbox is een nieuw alternatief voor een traditionele gymzaal. Uitdaging, interactie en beleving staan centraal in de Beweegbox. De Beweegbox heeft een vierkante vloer van 16 x 16 meter die is te verdelen in vier kwadranten, waardoor in kleinere groepen kan worden gesport. In Amstelveel is in 2018 de eerste Beweegbox in gebruik genomen.

Foto: Beweegbox; https://www.beweegbox.nl/

Sporthallen

Opgave
De Hanzehal in Zutphen en De Kei in Warnsveld zijn voor de binnensport en het bewegingsonderwijs belangrijke accommodaties. Beide accommodaties zijn op leeftijd en de kapitaallasten erg laag. De lage kapitaallasten bij de binnensport is geen situatie die oneindig door zal gaan. Op enig moment komt een moment van renovatie of vervangende nieuwbouw.

Ontwikkelvoorstel 2 *Opstellen langjarige onderhoudsplannen sporthallen en toekomstplannen binnensport*

Voor beide accommodaties is het nodig om een 25-jarig meerjarenonderhoudsplan op te laten stellen. Dat geeft een beeld van de ontwikkeling van de onderhoudskosten op langere termijn, zodat de gemeente keuzes kan maken over de toekomstige infrastructuur voor de binnensport. Wij betrekken bij de planontwikkeling de onderwijsorganisaties en de binnensportverenigingen, alsmede eigen sportzalen van verschillende onderwijsinstellingen.

Buitensport

Verder brengen visie Zuidveen en Sport & Beweegpark Hanzepark
In 2019 is een visie ontwikkeld om Sportpark Zuidveen te ontwikkelen tot een vitaal sportpark dat naast het georganiseerde sporten ook ruimte biedt voor ongeorganiseerd sporten en recreatie en in het bijzonder ook de deelname van mensen met een beperking. Deze visie sluit naadloos aan bij de open club gedachte van NOC*NSF waarbij verenigingen worden gestimuleerd om hun sportaanbod te verbreden, hun accommodaties beter te benutten en om samenwerking te zoeken met andere organisaties.

Ook bij Hanzepark is de ambitie om het bestaande sportpark, dat nu gebruikt wordt door atletiekvereniging Hanzesport en voetbalvereniging AZC, open te stellen voor de wijkbewoners uit Noordveen. Bij dit initiatief zijn naast Hanzesport en AZC ook wijkteam Noordveen, scouting Karel Doorman en Personall Fit betrokken.

In het land is op veel plaatsen al ervaring opgedaan met het ontwikkelen van traditionele sportclubs naar meer open clubs. Een van de belangrijkste leerervaringen is dat deze transitie niet vanzelf gaat en dat verenigingen daarin moeten worden begeleid. Bij AZC (Hanzepark) is reeds een buurtsportcoach actief.

Ontwikkelvoorstel 3 Buurtsportcoaches helpen bij open club ontwikkeling sportparken
Buurtsportcoaches helpen bij de verdere ontwikkeling van bestaande sportparken tot meer 'open clubs'.

Voetbal Be Quick en De Hoven

Opgave

In de buitensport zijn de beschikbare accommodaties in kwantiteit redelijk afgestemd op de behoefte. Alleen bij Be Quick en bij zvv De Hoven kan de vereniging met een wedstrijdveld minder. Be Quick is gebaat bij een voortvarende (door)ontwikkeling van sportpark Zuidveen (zie ontwikkelvoorstel 3).

Voor de kern De Hoven neemt volgens de bevolkingsprognose het aantal jongeren flink af; tussen 2019 en 2035 met 33% (0-24 jaar). De bevolking in de kern De Hoven daalt in totaliteit iets meer dan de gemeente als totaal (-8% versus -5% tussen 2019-2035).
Voor een kleine kern als De Hoven is het verenigingsleven belangrijk, omdat veel voorzieningen verdwijnen of onder druk staan. Voetbal is de grootste verenigingssport en een vitale voetbalvereniging De Hoven is voor deze kern heel belangrijk.

Er was een plan om te komen tot een volledig nieuwe accommodatie (buurthuis) voor de voetbalvereniging, de schietvereniging, de buurtvereniging, de wijkraad en wijkactiviteiten, met daarbij ook een multifunctioneel-

/sportzaaltje. Dat plan is financieel niet haalbaar gebleken. Nu wordt gekeken in hoeverre de bestaande accommodatie van ZVV De Hoven kan worden aangepast voor een breder gebruik. Het initiatief ligt bij de wijkraad en de stichting Buurthuis De Hoven. De gemeente heeft een rol in de begeleiding van het proces. Interessant voor de kern De Hoven zijn ervaringen die in Den Haag zijn opgedaan. Daar is al een jaar of 5 geleden begonnen met het weghalen van buurthuizen en de functie buurthuis onder te brengen in sportaccommodaties. Dit is het 'buurthuis van de toekomst' concept van Den Haag en heeft landelijk veel belangstelling. Ook denken we dat de Gelderse Sport Federatie kan helpen, omdat zij vaker ervaring hebben met de problemen (vergrijzing en teruglopende ledenaantallen) bij sportverenigingen en oplossingsmogelijkheden.

Ontwikkelvoorstel 4 Ondersteuning voetbal- en schietvereniging De Hoven (procesbegeleiding)
De toekomst van de voetbalvereniging en de schietvereniging De Hoven is in de eerste plaats een zaak van de verenigingen zelf. Het huidige uitgangspunt om samenwerking en verbreding te zoeken vanuit de bestaande accommodatie van ZVV De Hoven lijkt realistisch. Vanuit de nieuwe Visie Sport en Bewegen willen we de ontwikkeling ondersteunen door procesbegeleiding, bijvoorbeeld vanuit de Gelderse Sport Federatie.

3.4 Gelijk speelveld, harmoniseren tarieven en behandeling verenigingen

3.4.1 Huur voetbalvelden

Opgave
Het tarief voor een kunstgrasveld is in 2013 vastgesteld op 1,5 keer het tarief van een natuurgrasveld. Dat leidt tot een onevenwichtige behandeling van verenigingen. Het is onlogisch dat een vereniging als De Hoven voor een natuurgrastrainingsveld en een natuurgraswedstrijdveld een bepaalde huur moet betalen, terwijl een vereniging met een kunstgrasveld feitelijk beschikt over een trainingsveld en een wedstrijdveld en minder betaalt dan 1 natuurgras trainingsveld en 1 natuurgras wedstrijdveld. Daarbij komt ook nog dat een kunstgrasveld jaarlijks 2,5 tot 3 x zo duur is dan een natuurgrasveld én veel meer bespeelbaar is dan een natuurgrasveld (geen afgelastingen). In bijlage 4 hebben we de investering en exploitatiekosten van een kunstgrasveld en een natuurgrasveld vergeleken. In bijlage 4 gaat het om de directe exploitatiekosten, dus exclusief bijkomende kosten (ambtelijke inzet, kosten aanbesteding, kosten opstellen bestek en directievoering).

Daarnaast is in 2018 een kunstgrasveld (Warnsveldse Boys) en een hybride veld (AZC) aangelegd en deze aanpassingen zijn niet doorberekend in de huur, waardoor de huurtarieven tussen de verenigingen nog onevenwichtiger zijn geworden.

De insteek van de gemeente is de tarieven tussen de vijf voetbalverenigingen eerlijk te maken. Het gaat niet om een verhoging van de huurbaten. Evenmin is het de insteek om de ombouw van velden in 2018, alsnog te verhalen in de huidige huurperiode die loopt tot en met 2022. Een aanpassing van de huren zal dus ingaan vanaf 2023.

Bij aanpassing van de tarieven voor voetbal is het uitgangspunt een budget neutrale aanpassing. Daarbij willen we de veldaanpassing van 2018 vanaf 2023 wel gecorrigeerd hebben. De huidige huursom 2019 is € 88.756,43, maar rekening houdend met de aanleg van het kunstgrasveld bij Warnsveldse Boys in 2018 en het hybrideveld

bij AZC, zouden de huurbaten uitkomen (met de huidige huurtarieven) op € 94.696. Dat is het uitgangspunt voor 2023 (met dien verstande dat de tarieven ieder jaar wel worden geïndexeerd).

Tabel 3.2 Bepaling budget-neutrale huursom op basis van tarieven 2019, ná ombouw velden 2018

tarief 2019	velden natuurgras	hybride-velden	kunstgras-velden	huursom 2019 na aanpassing velden 2018
natuurgras				€ 3.860,29
hybride (1,25 x natuurgras)				€ 4.825,36
kunstgras (1,5 x natuurgras)				€ 5.790,43
zvv De Hoven	2,69		0,00	€ 10.401,33
Warnsveldse Boys	0,00		2,84	€ 16.458,35
Stg voetbalacc. 't Meijerink (FC Zutphen)	8,00		1,00	€ 36.672,73
Stg. Sportvoorziening Hanzepark (AZC)	1,18	1,00	1,00	€ 15.171,09
Stg. Het Zuiderpark (Be Quick)	2,64		1,00	€ 15.993,19
	14,52	1,00	5,84	€ 94.696,68

Nieuwe berekeningssystematiek voor de tarieven van de voetbalverenigingen

Bij de nieuwe huurtarieven is het tarief van een kunstgrasveld 2,5 keer het tarief van een natuurgrasveld, omdat de exploitatiekosten van een kunstgrasveld circa 2,5 tot 3 keer hoger zijn dan de exploitatielasten van een natuurgrasveld. Het huurtarief van een hybrideveld wordt 1,5 keer het tarief van een natuurgrasveld.

Uitgaande van de gewenste huuropbrengst van € 94.697 en de verhouding in huurtarieven (tarief hybride velden=1,5 x tarief natuurgras en tarief kunstgras = 2,5 x tarief natuurgras), zijn de nieuwe tarieven te bepalen. Het tarief voor een natuurgrasveld wordt € 3.075 (voor indexatie). Het tarief voor een hybrideveld € 4.612,50 en voor een kunstgrasveld € 7.687,50. Tabel 3.3 geeft de uitkomsten.

Tabel 3.3 Voorstel huur vanaf 2023 (voor indexatie)

	natuur gras	hybr ide	kunst gras	huursom 2019	voorstel 2023	verschil	
zvv De Hoven	2,69		0,00	€ 10.401	€ 8.285	-€ 2.116	
Warnsveldse Boys	0,00		2,84	€ 13.856	€ 21.850	€ 7.995	miv 2018 had huur al € 16.458 moeten zijn. Verschil is dan € 5.392.
Stg voetbalacc. 't Meijerink (FC Zutphen)	8,00		1,00	€ 35.657	€ 32.288	-€ 3.370	
Stg. Sportvoorziening Hanzepark (AZC)	1,18	1,00	1,00	€ 13.179	€ 15.929	€ 2.750	miv 2018 had huur al € 15.171 moeten zijn. Verschil is dan € 758.
Stg. Het Zuiderpark (Be Quick)	2,64		1,00	€ 15.663	€ 15.815	€ 151	
totaal	14,52	1,00	5,84	€ 88.756	€ 94.167	€ 5.410	

Invoering per 2023 geeft de verenigingen voldoende tijd om de verenigingsexploitaties aan te passen.

Voor Warnsveldse Boys is de verhoging € 7.995. Daarbij wordt aangetekend dat het huurbedrag eigenlijk in 2018 aangepast had moeten worden met de ombouw van een natuurgrasveld naar kunstgras. Daarmee rekening houdend is het verschil afgerond € 5.400 en € 7,20 per lid (750 leden).

Ontwikkelvoorstel 5 Aanpassing huurtarieven voetbalvelden

- Per 2023 worden nieuwe tarieven voor de verhuur van de voetbalvelden ingevoerd. Het tarief van een natuurgrasveld wordt dan (voor indexatie) € 3.075,- per jaar. Voor een hybride veld geldt een huurtarief van 1,5 keer het tarief van een natuurgrasveld. Voor een kunstgrasveld wordt het tarief 2,5 keer het tarief van een natuurgrasveld.

3.4.2 Tennis harmonisatie

Opgave
TV De Hoven en LTC Zutphen huren de tennisbanen van de gemeente. De andere drie accommodaties worden privaat geëxploiteerd. Dit zijn historisch gegroeide situaties. De huurcontracten dateren van 1981 (LTC) en 1982 (De Hoven). Hoewel TV De Hoven en LTC Zutphen een huurrelatie hebben, zijn beide verenigingen bijna geheel zelf verantwoordelijk voor hun accommodaties. Vervanging van de banen (toplaag en onderbouw), hekwerken en baanverlichting gebeurt door de verenigingen zelf. De gemeente is alleen verantwoordelijk voor de parkomheining. Omdat beide verenigingen zelf de banen exploiteren, zijn er voor privatiseren in beginsel geen belemmeringen.

LTC heeft voldoende leden om als vereniging privaat de accommodaties te exploiteren. TV De Hoven heeft teveel banen ten opzichte van het huidige ledenaantal. Afslanken van het park (aantal banen) lijkt onontkoombaar. Maar tegelijk is het ook nodig om na te denken over de toekomst. De gemeente wil de vereniging daarbij faciliteren met verenigingsondersteuning/advies (bijvoorbeeld via GSF en KNLTB).

Ontwikkelvoorstel 6 Harmonisatie eigendom en exploitatie tennisaccommodaties

- Privatisering LTC Zutphen en TV De Hoven;
- Aanbieden verenigingsondersteuningstraject TV De Hoven (toekomstvisie).

3.4.3 Huur binnensport harmoniseren

Bij de binnensportaccommodaties gelden er verschillende tarieven voor sporthal De Kei en de Hanzehal en ook de systematiek van huur verschilt. De Hanzehal heeft een tarief voor wedstrijden en het tarief voor trainingen is lager. Bij De Kei is er variatie in tarief in de huurperiode (zie ook tabel 2.9).

Voor eenduidigheid heeft het de voorkeur te werken met één systeem/stelsel en dezelfde tarieven voor een sporthal. Aanpassing van de tarieven heeft gevolgen voor verenigingen en de exploitanten. Het heeft onze voorkeur te werken met een systeem zoals in De Kei wordt toegepast; dus hoe langer de huurperiode – des te voordeliger het tarief. In de binnensport zijn er 4 soorten gebruikers. De exploitatie van een sporthal is gebaat bij continue gebruikers. Op het moment dat een gebruiker voor 4 maanden wil huren, dan is het lastig zo niet onmogelijk om voor de resterende periode een andere gebruiker te vinden, met als gevolg dat er geen baten zijn in die periode.

Jaarrond gebruikers	volleybal, basketbal, badminton, gymnastiek en turnen, zaalvoetbal
Seizoengebruik	korfbal en soms handbal
Kortere periode	zaalhockey van december tot half februari, soms extra indoor-trainingen voor honk – en softbal en atletiek
Incidenteel gebruik	toernooien, evenementen e.d.

Ontwikkelvoorstel 7 Harmonisatie tarieven binnensport
De huidige verschillen zijn niet heel groot. In de toekomst, wanneer de lopende exploitaties aflopen, gaat de gemeente over tot één tarief voor sporthallen en het tarief differentiëren op basis van de huurperiode (vergelijkbaar met De Kei).

3.5 Sportstimulering en sport als middel

Opgave buurtsportcoaches

Het gemeentelijk sportbeleid in Nederland was voor het jaar 2000 accommodatiebeleid. Gemeenten zorgden voor de sportaccommodaties en hadden ook nog wat verschillende subsidiepotjes en dat was het. Sinds 2000 is met name onder invloed van rijksbeleid een kentering gekomen waarbij gemeenten meer en meer aandacht krijgen voor het stimuleren van sport en bewegen en dan in het bijzonder inwoners die niet op eigen kracht kunnen sporten en bewegen. Buurtsportcoaches hebben voor gemeenten daarin een ontzettend belangrijke rol. Ze zijn actief bij het ontwikkelen en aanbieden van sportaanbod, bij werving en promotie, bij innovatie, ze stimuleren samenwerkingsverbanden et cetera. Het zijn activiteiten die de gemeenten vanuit het gemeentehuis niet kunnen – je moet tussen de mensen staan. En verenigingen bedienen maar een deel van de behoefte en lopen als vrijwilligersorganisaties ook aan tegen de grenzen van hun mogelijkheden.

Het rijk subsidieert 40% van de kosten van de buurtsportcoaches van gemeenten. In Zutphen waren 8,34 fte buurtsportcoaches actief en heeft de gemeente dit onlangs uitgebreid naar 11,24 fte[8]. Dat is de maximale formatie voor Zutphen. De 60% financiering die de gemeente moet opbrengen, mag ook met cofinanciering. Zutphen is daarin succesvol, want de samenwerkingspartners/derden zorgen voor een substantieel deel van de dekking.

Ontwikkelvoorstel 8 De formatie buurtsportcoaches is uitgebreid van 8,34 naar 11,24 fte (+2,9)

Vanuit het veld (zorgpartijen, Menzis, Zilveren Kruis, Fysiopraktijken) zijn vragen binnengekomen voor meer ondersteuning bij voldoende bewegen in relatie tot de gezondheid. Met ingang van 1 november 2019 is 1 fte buurtsportcoach aangesteld via de GGD. De buurtsportcoach van de GGD zet zich in voor gecombineerde leefstijlinterventies (zogenaamde GLI's) én op het terrein van Gezonde Leefstijl. Bij gecombineerde leefstijlinterventies worden deelnemers eerst begeleid door een fysiotherapeut of oefentherapeut om voldoende te bewegen. Vervolgens begeleidt de buurtsportcoach de deelnemers naar lokaal beweegaanbod. Op het gebied van Gezonde Leefstijl pakt de buurtsportcoach taken/werkzaamheden oppakken op de gebieden 'Gezonde Leefstijl Jeugd' en 'Gezonde Werkvloer'.

Begin 2019 is een visie ontwikkeld voor vitalisering van het sportpark Zuidveen. Zoals we in de vorige paragraaf accommodaties hebben aangegeven gaat het realiseren van die visie niet vanzelf en daarvoor is onder andere een buurtsportcoach opgenomen (deze buurtsportcoach zal breder werkzaam zijn, o.a. ook bij De Hoven).

De resterende 0,9 fte betreft 0,2 fte voor communicatie-ondersteuning en 0,7 fte voor de coördinatie van de buurtsportcoaches zelf.

Met de invulling van 11,24 fte buurtsportcoaches zet de gemeente vooral in op trajecten/projecten die bijdragen aan meer sport en bewegen bij inwoners met een achterstandspositie op dat gebied en waarbij de activiteiten vaak ook een bredere meerwaarde hebben op het gebied van verbeteren van de gezondheid, vergroten van zelfvertrouwen en weerbaarheid, ontmoeten en tegengaan van vereenzaming, het vitaliseren van verenigingen of introduceren van passende lesprogramma's (sport als middel).

De buurtsportcoach watergymles kan mogelijk worden beëindigd, omdat de activiteiten meer thuishoren bij de reguliere exploitatie. De formatie is in te zetten voor onder andere versterking en vitalisering van verenigingen

[8] Collegebesluit 29-oktober 2019.

en/of om bewegen in de wijken te stimuleren. Een optie is ook preventieve gedragsinterventie waarbij sport wordt ingezet als middel om delinquent gedrag bij jongeren te voorkomen (denk aan positieve rolmodellen, vrijetijdsbesteding in groepsverband, duidelijke afspraken over gewenst en ongewenst gedrag, individuele begeleiding). Andere mogelijkheden zijn het stimuleren van sport-inclusiviteit en het voorkomen van uitsluiting (door bijvoorbeeld een lichamelijke of verstandelijke beperking, door iemands sociale status of seksuele geaardheid).

Tabel 3.4 Inzet buurtsportcoaches vanaf 2020

Meedoen	FTE	Budget	Rijksbijdrage	Gemeente	Derden
Sportroefel, wijken en evenementen	1	€ 50.000	€ 20.000	€ 30.000	€ 0
Sport en bewegen participatie	0,8	€ 40.000	€ 16.000	€ 24.000	€ 0
Sport en dans	1	€ 50.000	€ 20.000	€ 0	€ 30.000
Revalidatie	0,7	€ 35.000	€ 14.000	€ 0	€ 21.000
GGD	1	€ 50.000	€ 20.000	€ 0	€ 30.000
Sport					
AZC	1	€ 50.000	€ 20.000	€ 0	€ 30.000
Isala	0,2	€ 10.000	€ 4.000	€ 0	€ 6.000
Sportpark Zuidveen	1	€ 50.000	€ 20.000	€ 0	€ 30.000
Onderwijs					
Beweegwijs Leefwijs	0,5	€ 25.000	€ 10.000	€ 15.000	€ 0
Muzehof	1	€ 50.000	€ 20.000	€ 3.700	€ 26.300
Praktijkschool	0,74	€ 37.000	€ 14.800	€ 0	€ 22.200
Anne-Flokstra	0,4	€ 20.000	€ 8.000	€ 0	€ 12.000
Water gymles	1	€ 50.000	€ 20.000	€ 26.000	€ 4.000
Ondersteuning					
Communicatie	0,2	€ 10.000	€ 4.000	€ 6.000*	€ 0
Coördinatie	0,7	€ 35.000	€ 14.000	€ 21.000*	€ 0
	11,24	€ 562.000	€ 224.800	€ 125.700	€ 211.500

* De cofinanciering voor coördinatie en communicatie komt uit het reguliere budget van de gemeente.

Opgave Lokaal Sportakkoord

Op 29 juni 2018 heeft minister Bruno Bruins samen met vertegenwoordigers van de sport, van gemeenten en andere organisaties het eerste nationale Sportakkoord getekend: ‘Sport verenigt Nederland’.

Het Nationaal Sportakkoord wordt overal in het land vertaald naar lokale en regionale akkoorden, zodat ze in de lokale context uitgevoerd kunnen worden. Zutphen heeft in het voorjaar 2019 aangegeven een lokaal sportakkoord te willen afsluiten.

Het Nationaal Sportakkoord is een afspraak tussen verschillende partijen, waaronder de VNG, NOC*NSF en nog veel meer partijen. Voor een lokaal sportakkoord geldt hetzelfde; het is een afspraak of een convenant waarin diverse partijen afspreken zich te willen inzetten om sport zo leuk en toegankelijk mogelijk te maken voor álle inwoners van onze gemeente, in álle levensfasen.

Voor een lokaal sportakkoord Zutphen is voor 2020 en 2021 jaarlijks € 30.000 beschikbaar vanuit de landelijke regeling. Daarnaast biedt NOC*NSF, bonden en provincies mogelijkheden voor ondersteuning in de vorm van cursussen, trainingen e.d. gericht op bestuurders, trainers en/of vrijwilligers. Deze ondersteuning vertegenwoordigt een waarde van circa € 10.000 per jaar (dus 2 x € 10.000).

Ontwikkelvoorstel 9 Afsluiten Lokaal sportakkoord Zutphen

De gemeente Zutphen heeft op 6 november 2019 een Lokaal Sportakkoord afgesloten met sportverenigingen en andere partners. Vervolgens ontwikkelt de gemeente een laagdrempelige subsidieregel op basis waarvan verenigingen en andere partijen een beroep kunnen doen op de beschikbare middelen voor projecten (activiteiten – geen accommodatie-investeringen) in 2020 en 2021. Met het Lokaal Sportakkoord Zutphen wordt een impuls gegeven aan lokale projecten en vooral ook aan samenwerking tussen partijen.

3.6 Organisatie

Organisatie van sport in de gemeente Zutphen

Opgave

Exploitatie en beheer van de binnensportaccommodaties en het zwembad gebeurt nu door verschillende partijen. Binnen de gemeente zijn verscheidene teams betrokken bij sport en de interne formatieruimte is beperkt. De huidige organisatie is efficiënt, maar zet de dienstverlening ook onder druk. Een van de doelen voor de kortere termijn van deze beleidsvisie is het verbeteren van de organisatie van de sport. Dus dat de gemeente meer grip en regie heeft op de exploitatie van sportaccommodaties waar de gemeente financieel aan bijdraagt. Daar hoort ook bij een verbetering van informatievoorziening en meer samenwerking en afstemming wat betreft inzet van buurtsportcoaches.

Ontwikkelvoorstel 10 Inrichting gemeentelijk sport- en accommodatiebedrijf

Uit deze visie vloeit voort dat wordt gekeken naar de organisatie van de sport binnen de gemeente en de mogelijkheden om een sport- en accommodatiebedrijf in te richten. Vanuit deze beleidsvisie is de inrichting van een sport- en accommodatiebedrijf een belangrijke stap in verdere professionalisering.

Omgaan gemeentelijke grond

Opgave

Sommige sporten zijn zelfstandig exploitabel, maar vragen wel beschikbaarheid van grond. De vraag is wat het beleid is, als er nieuwe geïnteresseerde verenigingen of organisaties zich bij de gemeente melden. Grond is een schaars goed en ieder verzoek vraagt een eigen afweging. Met de ontwikkeling dat de georganiseerde sport afneemt en sporten en bewegen in de openbare ruimte toeneemt, ligt het minder voor de hand om terreinen voor sport uit te breiden. Desalniettemin is het huidige beleid voor gronduitgifte voor sport historisch gegroeid en ontbreekt een toetsingskader.

Ontwikkelvoorstel 11 Toetsingskader bij nieuwe verzoeken gebruik van gemeentegrond voor sport

In beginsel wil de gemeente het eigendom niet vervreemden. Ter beschikking stellen van grond kan via het vestigen van een zakelijk recht (recht van opstal of erfpacht), verhuur of een bruikleenovereenkomst (geen huurovereenkomst, geen vergoeding, zwakke rechtspositie gebruiker).

Bij de afweging voor welke verzoeken/initiatieven de gemeente grond ter beschikking kan stellen, onderscheiden we 10 criteria:

1. Relevantie (waarde) voorziening vanuit het gemeentelijk beleid (i.c. sport en beweegbeleid)
2. Relevantie (waarde) voorziening voor de eigen inwoners
3. Beschikbare alternatieven
4. Mogelijke hinder / belasting milieu
5. Continuïteit voorziening (bestaansrecht tenminste 3 jaar)
6. Rechtsvorm en doel organisatie
7. Ruimtebeslag
8. Ruimtelijke visie/plannen gemeente
9. Beschikbaarheid grond
10. Bijkomende kosten gemeente.

De volgorde van de criteria geeft geen rangorde of belang aan.

Harmoniseren en actualiseren recht van opstal en retributie

Opgave

Binnen de gemeente zijn er situaties waar nog een recht van opstal moet worden gevestigd. Ook zijn er verschillen in contracten en verschillen in de hoogte van de vergoeding (retributie).

Ontwikkelvoorstel 12 Herijking zakelijke rechten

De gemeente is bezig met een herijking van alle zakelijke rechten (niet alleen sport). Wij zullen de komende jaren (2020-2021) voorstellen doen voor actualisatie en harmonisatie van de zakelijke rechten, waaronder de zakelijke rechten voor sportaccommodaties.

Omgaan investeringsvragen

Nieuwe initiatieven

Opgave

Veel gemeenten hebben in hun sportbeleid de verantwoordelijkheid van de gemeente omschreven. Bijvoorbeeld: men richt zich alleen op verenigingen waarvan de bond bij NOC*NSF is aangesloten. Of men definieert de zogenaamde basissporten waar de gemeente een verantwoordelijkheid voor neemt. Bij ons ontbreekt die afbakening en beleidskader.

Ontwikkelvoorstel 13 Uitbreiding verantwoordelijkheden gemeente indien budgettaire ruimte

In de huidige context en met het oog op de toekomstige ontwikkelingen vinden we het minder logisch om de gemeentelijke rol strak in te kaderen, omdat het werkveld sport veel breder is geworden. De helft van de mensen sport immers buiten verenigingsverband. Er is ruimte voor nieuwe initiatieven maar dit betekent niet automatisch dat de gemeente Zutphen deze financiert.

Vervangingsinvesteringen

Opgave

Van de jaarlijkse uitgaven aan sport wordt het merendeel uitgegeven aan de sportaccommodaties. Voor de binnen- en buitensport heeft de gemeente meerjaren onderhoudsplannen (mjop). Deze plannen geven een indicatie van wanneer groot onderhoud en renovaties aan de orde zijn.

Ontwikkelvoorstel 14 *Per 2 jaar monitoren we de aansluiting tussen vraag en aanbod (bij door de gemeente gefinancierde accommodaties)*

De insteek van de gemeente Zutphen is dat zolang een accommodatie voldoet (veilig en functioneel) de vervanging of groot onderhoud later (maar desnoods ook eerder!) kan plaatsvinden. Dit is gangbaar in heel Nederland. Een meerjaren onderhoudsplan (mjop) is geen star instrument. De huren zijn sterk gesubsidieerd. We streven naar een optimaal gebruik in levensduur en in intensiteit van het gebruik, maar wel veilig en functioneel.

Anno 2019 is de aansluiting tussen vraag en aanbod in de binnen- en buitensport redelijk op elkaar afgestemd met een enkele uitzondering. Door de te verwachten afname van jongeren in de toekomst en autonome trends in de sport (meer ongebonden, anders georganiseerd en commercieel sporten en minder georganiseerd sporten) monitoren we iedere 2 jaar de aansluiting vraag-aanbod.

Omgaan met planningsnormen van bonden over benodigde velden/ruimte

Opgave

Voor veel buitensporten zijn er door bonden en NOC*NSF planningsnormen of richtlijnen ontwikkeld over de kwantiteit van de accommodaties (aantal velden, aantal kleedkamers). Bij binnensport en zwemmen zijn er geen algemeen gehanteerde normen. Dit heeft te maken met het multifunctionele gebruik van de accommodatie en bij de binnensport ook nog gebruik over meerdere locaties en het gegeven dat sommige binnensporten geen vaste wedstrijdtijden kennen (er wordt gespeeld tot een bepaald aantal punten in plaats van bijvoorbeeld 2x45 minuten). Voor sport en bewegen in de openbare ruimte zijn nauwelijks richtlijnen. Kortom: hoe gaat de gemeente om met normen van bonden?

Ontwikkelvoorstel 15 *Planningsnormen van bonden zijn richtinggevend, nut en noodzaak is leidend*

De kosten van sport worden in Nederland hoofdzakelijk door de gemeenten gedragen. Als gemeente hanteren we planningsnormen of richtlijnen van bonden als richtinggevend. Onze insteek is om sporten die kunnen rekenen op een (goed georganiseerde) bond die richtlijnen of normen heeft opgesteld, niet te bevoordelen (ten opzichte van sporten zonder planningsrichtlijnen). De gemeente heeft met alle belangen te maken en zal verzoeken toetsen naar nut en noodzaak. Dan speelt onder andere mee de omvang van de behoefte en in hoeverre alternatieven mogelijk zijn, maar ook de financiële vrije ruimte.

Een planningsnorm (of richtlijn) moet niet worden verward met een sporttechnische norm. Wanneer een sportvloer (grasveld, kunstgrasveld of een sportvloer in de zaal) niet voldoet vanuit sporttechnische normen, dan volgt vervanging of herstel omwille van behoud van de veiligheid en sporttechnische eigenschappen.

Medegebruik van gemeentelijke accommodaties of grond

Opgave
Landelijk is er een trend om sportaccommodaties (met name bij de buitensport) breder en intensiever te gebruiken. De situatie dat medegebruik vanuit maatschappelijke oogpunten wenselijk is, ontslaat de gemeente echter niet van de verplichting om te bezien of medegebruik mogelijk is met het oog op de belasting van velden, of medegebruik past in het ruimtelijk beleid (ruimtelijke toets) en of door medegebruik de gemeente niet marktverstorend optreedt (economische toetsing). Medegebruik heeft niet alleen betrekking op gemeentelijke opstallen, het gaat ook om grond die de gemeente tegen een sterk gesubsidieerd tarief ter beschikking stelt.

Ontwikkelvoorstel 16 Invoeren toets bij medegebruik
Hoe kunnen we het in de gemeente Zutphen organiseren? Bij medegebruik van gemeentelijke sportaccommodaties is een voorwaarde dat de huurder toestemming vraagt aan de gemeente.
De gemeente Zutphen wil medegebruik van sportaccommodaties mogelijk maken, maar wel onder voorwaarden. We onderscheiden daarbij 3 toetsen die een initiatief moet doorlopen.

1. algemene toets en voorkomen van overbelasting van velden
2. een ruimtelijke toets (past het medegebruik in het ruimtelijk beleid)
3. toets ter voorkoming van marktverstoring door de gemeente (economische toets)

NB: de toetsen zijn er alleen om te bezien in hoeverre het medegebruik mogelijk is volgens de gemeente. De vereniging/medegebruiker is zelf verantwoordelijk voor de gebruiksvergunning en aanvullende bepalingen zoals bij kinderopvang.

1e toets algemeen en voorkomen overbelasting velden
De eerste toets is simpel en is alleen bedoeld om te voorkomen dat overbelasting van velden optreedt.

2e toets past het medegebruik in het ruimtelijk beleid
De tweede toets is een specifieke ruimtelijke toets. De gemeente moet beoordelen of vanuit een brede beleidsafweging het medegebruik wenselijk is. We geven een voorbeeld. Als een buitenschoolse opvang (bso) van een brede school zich wil verplaatsen naar een sportpark en dat leidt tot leegstand bij de brede school, dan is dat geen wenselijke ontwikkeling. Wanneer diezelfde bso een extra vestiging wil beginnen voor de drukke maandag en dinsdag op een sportpark, dan is dat een andere situatie.

3e toets: economische toets / is sprake van marktverstoring door de gemeente?
De derde toets is de vraag of er sprake is van een subsidierelatie met de gemeente én of de activiteit maatschappelijk is of niet. Als het om een maatschappelijke activiteit gaat zonder winstbejag dan levert deze derde toets geen problemen op. Bij een commerciële partij kan wel (onbedoeld) sprake zijn van marktverstoring en dit kan bijvoorbeeld voorkomen worden door een aangepaste huurvergoeding (afdracht) aan de gemeente.

4.1 Financiële paragraaf

Een groot deel van de ontwikkelvoorstellen zijn onderdeel van de gemeentelijke werkzaamheden.

Tabel 4.1

Ontwikkelvoorstelnummer	incidenteel	structureel	toelichting
1 Afstemming sport, onderwijs en ruimtelijke ontwikkeling/vastgoed bij invullen toekomstige accommodatiebehoefte			budgetneutraal
2 Opstellen langjarige onderhoudsplannen sporthallen en toekomstplannen binnensport			op termijn (niet korte termijn) substantiële hogere uitgave
3 Buurtsportcoaches bij open club ontwikkeling sportparken			gedekt via buurtsportcoaches
4 Ondersteuning voetbal- en schietvereniging De Hoven (procesbegeleiding)			gedekt via buurtsportcoaches
5 Aanpassing huur voetbalvelden			budgetneutraal
6 Harmonisatie eigendom en exploitatie tennisaccommodaties			budgetneutraal
7 Harmonisatie tarieven binnensport			budgetneutraal
8 De formatie buurtsportcoaches is uitgebreid van 8,34 naar 11,24 fte			Collegebesluit 29 oktober 2019.
9 Afsluiten Lokaal sportakkoord Zutphen			budgetneutraal
10 Inrichting gemeentelijk sport- en accommodatiebedrijf.			onder andere aanstelling van een kwartiermaker.
11 Toetsingskader bij nieuwe verzoeken gebruik van gemeentegrond voor sport			budgetneutraal
12 Herijking zakelijke rechten			intern door de gemeente uit te voeren
13 Uitbreiding verantwoordlijkheden gemeente indien budgettaire ruimte			budgetneutraal
14 Per 2 jaar monitoren we de aansluiting tussen vraag en aanbod (bij door de gemeente gefinancierde accommodaties)			budgetneutraal
15 Planningsnormen van bonden zijn richtinggevend, nut en noodzaak is leidend			budgetneutraal
16 Invoeren toets bij medegebruik			budgetneutraal

Enkele ontwikkelvoorstellen worden hierna toegelicht.

2 Opstellen langjarige onderhoudsplannen sporthallen en toekomstplannen binnensport
Voor de binnensport gaan we bekijken hoe binnensport (inclusief bewegingsonderwijs) op termijn gefaciliteerd moet worden. Op korte termijn vraagt dat geen extra middelen, maar op lange termijn kan met de huidige lage kapitaallasten het huidige voorzieningenniveau niet in stand worden gehouden. De hoogte van de extra uitgaven zijn in dit stadium nog niet bekend.

8 De formatie buurtsportcoaches is uitgebreid van 8,34 naar 11,24 fte
Bij de regeling buurtsportcoaches wordt 40% van de kosten gedekt via de algemene uitkering van het rijk. De overige 60% wordt opgebracht door de gemeente en/of bijdragen van derden (cofinanciering). In de gemeente Zutphen wordt een aanzienlijk deel door derden gefinancierd. Dat heeft een voordeel (extra middelen en betrokkenheid), maar het creëert ook een afhankelijkheid en het heeft een zekere kwetsbaarheid (als de cofinanciering stopt). Wanneer de cofinanciering wegvalt en de gemeente geen andere dekking heeft, dan vervalt voor dat deel ook de bijbehorende rijksbijdrage.

9 Afsluiten Lokaal sportakkoord Zutphen
Door het afsluiten van een Lokaal Akkoord ontvangt de gemeente extra middelen voor 2020 en 2021. Deze middelen worden vervolgens beschikbaar gesteld (via een nader op te stellen subsidieregel) aan sportverenigingen en andere partijen.

10 Inrichting gemeentelijk sport- en accommodatiebedrijf
Het oprichten en inrichten van een sport- en accommodatiebedrijf brengt kosten met zich mee voor 2020. Hiervoor wordt een businesscase opgesteld waarin structurele en incidentele kosten worden opgenomen.

Bijlage 1 Samenvatting resultaten sportoverleg 21 mei (verenigingen en samenwerkingspartners)

Samenvatting sessie 21 mei met sportaanbieders en maatschappelijke partijen

Goed (vet gedrukte tekst is vaker genoemd)

Breed aanbod sporten in Zutphen
Hoge bezetting gemeentelijke accommodaties
Tevredenheid met accommodaties (privaat en publieke accommodaties)
Contactmomenten gemeente-verenigingen is beter geworden
Sportcafé
Buurtsportcoaches
Sportgala

Niet goed/minder goed (vet gedrukte tekst is vaker genoemd)

Aansluiting sport en Wmo/zorg kan beter
Samenhang en afstemming tussen de gemeente en tussen de clubs
Continuïteit/doorpakken door gemeente, betrokkenheid (gemeente)
Bezetting accommodaties (te druk)
Huur niet transparant/inzet middelen gemeente niet transparant
Hele groepen met beperking staan buitenspel
Toegankelijkheid van accommodaties
Communicatie
Rol en inzet buurtsportcoaches
Sport is te duur (binnensport)
Topsportbeleid
Waardering vrijwilligers
Sport op school
Veld 1 KVZ

Bedreigingen

Ledenkrimp
Vrijwilligers (met name bestuur en technisch kader)

Kansen

Samenwerken, verbinden
Grotere maatschappelijke rol verenigingen
Continuïteit, concreet maken, afspraken nakomen (gemeente)
Diversiteit doelgroepen (meer groepen/inwoners als kans)
Sportevenementen
Ondersteunen vrijwilligers
Meer sportaanbod, verbreden aanbod, laagdrempelig
Relatie sport en preventieve gezondheid
Digitalisering

Zutphen in 2030 / 2025

Focus op 2025 ipv 2030
Iedereen (echt iedereen) kan meedoen, breed betaalbaar sportaanbod
Meer samenwerking tussen verenigingen/sportaanbieders en tussen sport, welzijn, onderwijs en zorg, gemeente makelaarsrol; versterken

Randvoorwaardelijk
Makelaarsrol gemeente / verbinden
Goede trainers/versterken technisch kader (ook professionalisering)
Goede (betaalbare) en toegankelijke accommodaties
Versterken vrijwilligers
Versterken / goed verenigingsbestuur
Verbreden aanbod, meer open clubs, omniverenigingen, flexibilisering lidmaatschapsvormen
Sportbedrijf creëren (bundelen kennis)
Topsporters als aanjagers binnen verenigingen

Bijlage 2 Onderbouwing vraag-aanbod analyse binnen- en buitensport

Aansluiting vraag en aanbod buitensportaccommodaties

Voetbal

Op basis van de spelende teams in het voorjaar 2019 is de behoefte aan velden te bepalen. De behoefte is op 2 manieren berekend: in de eerste plaats op basis van de rekentool van de KNVB en in de tweede plaats door een berekening van Drijver en Partners. De rekentool van de KNVB is gebaseerd op de planningsrichtlijn die de KNVB en de VNG eind 2012 hebben gepresenteerd.

De berekening van Drijver en Partners is gebaseerd op dezelfde planningsrichtlijn, maar er zijn kleine verschillen met de KNVB-rekentool en de berekening van Drijver en Partners is ook uitgebreider.

- De KNVB rondt de veldbehoefte standaard af naar boven; dus 2,01 veldbehoefte is bij de KNVB 3 velden. Wij bekijken de behoefte zonder afronding op voorhand.
- De KNVB en VNG hanteren voor een trainingsveld 700 bespelingsuren. Wij hanteren een capaciteit die iets lager is, namelijk 550 uur (grasplant sterft af).
- De KNVB en VNG hanteren op zaterdag voor een veld 7,5 speelcapaciteit. Wij hanteren hetzelfde met één aanpassing; voor wedstrijdvelden met verlichting hanteren wij een speelcapaciteit op zaterdag van 9 uur (in plaats van 7,5 uur).
- De rekentool van de KNVB maakt geen onderscheid naar kunstgrasvelden of wetravelden en houdt ook geen rekening met kleinere veldafmetingen of overhoeken. De berekening van Drijver en Partners houdt hier wel rekening mee, ook medegebruik wordt geïnventariseerd.

In de bijlagen zijn de berekeningen opgenomen, zowel volgens de KNVB als de berekening door Drijver en Partners. We volstaan hier met de belangrijkste bevindingen.

FC Zutphen

FC Zutphen heeft 5 wedstrijdvelden, 1 kunstgrasveld en 3 trainingsvelden. De rekentool van de KNVB geeft aan 5 wedstrijdvelden en 3 trainingsvelden. Omdat wij een iets lagere capaciteit van trainingsvelden hanteren, komen wij uit op de huidige situatie (9 velden). Bij 1 (natuurgras) wedstrijdveld minder, is capaciteit nog voldoende (+3,7 uur). Maar bij 60% thuisspelende teams, kom je op zaterdag 3,3 uur tekort. Op basis van de situatie 2019 gaan we uit van 9 velden.

Warnsveldse Boys

Warnsveldse Boys beschikt over 3 kunstgrasvelden, waarvan 1 kunstgrasveld geen volledig wedstrijdveld is, en qua oppervlakte overeenkomt met 0,84 volledig veld (afmeting pupillenveld is 77,50x50 meter, met een overhoek). De rekentool van de KNVB geeft aan 3 wedstrijdvelden en 2 trainingsvelden. De huidige situatie (2,84 kunstgras) is voldoende voor de wedstrijdbehoefte, maar eigenlijk veel te ruim voor de trainingsbehoefte en het is een relatief dure oplossing. Een kunstgrasveld is in de exploitatie 2,5 tot 3 keer duurder dan een natuurgrasveld. Op termijn moeten we een keuze maken voor het niet volledige kunstgrasveld af te stoten of om te bouwen naar natuurgras. Afstoten gaat alleen als het aantal zaterdagteams afneemt en ombouwen naar natuurgras komt aan de orde wanneer vervanging van de kunstgrastoplaag en/of onderbouw in beeld komt.

AZC

AZC beschikt over 1 kunstgrasveld, 1 hybride veld (natuurgras met kunstgras er door, waardoor het veld geschikt is voor wedstrijden en trainingen) en 1 wedstrijdveld. De rekentool van de KNVB geeft aan 3 wedstrijdvelden en 2 trainingsvelden. Dat is hetzelfde als 2 wedstrijdvelden, 1 kunstgrasveld en 1 trainingsveld.

Op basis van de situatie 2019 is de trainingscapaciteit volgens richtlijnen/normen net voldoende. Maar dat zal ook moeten blijken hoeveel gebruiksuren (wedstrijd en training) het recent aangelegde hybride veld aan kan. Volgens het trainingsrooster is er nog ruimte voor meer trainingsuren (omdat de vereniging één keer per week traint).

De Hoven

De Hoven heeft 2 velden en één oefenhoek. De KNVB-rekentool geeft aan 1 wedstrijdveld en 1 trainingsveld. Onze berekening geeft dezelfde uitkomst. Volgens de bevolkingsprognose neemt het aantal jongeren (0-24 jaar) in De Hoven tussen 2019 en 2035 met 33% af. De vereniging heeft momenteel (najaar 2019) 13 teams en ten opzichte van het voorjaar 2019 zijn er 2 seniorenteams bij gekomen.

Be Quick

Be Quick beschikt over 1 kunstgrasveld, 2 wedstrijdvelden (waarvan 1 verlicht) en een oefenhoek van 5.000 m2. De KNVB rekentool geeft aan 2 wedstrijdvelden en 1 trainingsveld; oftewel 1 kunstgrasveld en 1 wedstrijdveld. Onze berekening geeft dezelfde uitkomst. Wanneer de behoefte nog verder afneemt, is zelfs 1 kunstgrasveld voldoende.

Tabel Benodigde behoefte versus beschikbare aanbod velden, najaar 2019 (v=verlicht, nv=niet verlicht, kunstgras is altijd verlicht)

	aanwezig kunst-gras	aanwezige natuurgras		wedstrijd-uren zaterdag		trainingsuren seizoen		
		wedstrijd-veld	trainings-veld	capaciteit	behoefte	capaciteit	behoefte	
FC Zutphen	1	5nv	3	46,5	35,3	2370	2349	KNVB adviseert 5 wedstrijdvelden en 3 trainingsvelden; dus 1 veld teveel. Gemeente 9 velden ivm trainingsbehoefte.
Warnsveldse Boys	2,84	0	0	25,6	19,9	2501	1386	KNVB adviseert 3 velden en 2 trainingsvelden. Nu 2,85 kunstgras. Gemeente: op termijn ombouw 1 kunstgras naar natuurgras heroverwegen.
AZC	1	1v	1 hybride veld verlicht	27,0	19,1	1229	1408	KNVB adviseert 3 wedstrijdvelden en 2 trainingsvelden (2 w, 1 kg en 1 tr). Gemeente zelfde uitkomst. Trainingscapaciteit net voldoende.
De Hoven	0	2nv	0,7	15,00	5,6	382	437	KNVB geeft aan 1 wedstrijdveld en 1 trainingsveld. Gemeente zelfde uitkomst.

Be Quick	1	1v/1nv	1	25,50	10,0	1074	666	KNVB adviseert 2 wedstrijd en 1 trainingsveld. Gemeente: ivm verlicht (kunst)grasvelden 1 wedstrijdveld en 1 oefenhoek teveel.

Samenvattend voetbal

Voor de totale gemeente is sprake van een geringe overcapaciteit, namelijk 2 velden en 1 oefenhoek. En bij Warnsveldse Boys is de invulling met uitsluitend kunstgras een dure oplossing, die in de toekomst mogelijk heroverwogen kan worden (1 kunstgras terug naar natuurgras).

FC Zutphen	geen aanpassing nodig
Warnsveldse Boys	op termijn heroverwegen kunstgrasoefenhoek ombouwen naar natuurgras pupillenveld
AZC	geen aanpassing nodig
De Hoven	overcapaciteit 1 wedstrijdveld
Be Quick	overcapaciteit 1 wedstrijdveld en 1 oefenhoek

Hockey

De MHC Zutphen beschikt over 4 kunstgrasvelden, waarvan 3 semiwatervelden en 1 volwaterveld. De planningsnorm van NOC*NSF/KNHB gaat uit van 9 normteams per kunstgrasveld. Op basis van de planningsnorm van NOC*NSF zijn 3,7 en dus 4 velden nodig. Bij deze behoefteberekening zijn de 3 G-teams, de trimhockeyers en benjamins nog niet meegeteld. De trimmers spelen niet op zaterdag, maar vragen wel trainingscapaciteit (1,5 uur heel veld/week). De benjamins gebruiken op zaterdagochtend een uur een half veld en de G-teams spelen niet wekelijks op zaterdag.

De behoefte is ook te berekenen op basis van een tijdrooster (zoals bij voetbal gebeurt).[9] Ook volgens die berekening zijn er 4 velden nodig.

Het aantal teams in de E en F jeugd zal naar onze verwachting het aantal teams in de A, B, C en D categorie over een paar jaar niet volledig vervangen. Met andere woorden, de behoefte zal wat teruglopen. Door het aantal teams jaarlijks te volgen/registreren is dit eenvoudig vast te stellen.

Landelijk zien we dat de groei bij hockey stagneert en het ledenaantal stabiliseert. De opkomst en sterke groei van meisjes en damesvoetbal speelt daarbij een rol. Lokaal kan dit natuurlijk verschillen.

Korfbal

KVZ is de korfbalvereniging in Zutphen. Sinds 2004 is KVZ gevestigd op Sportpark Zuidveen, waar de vereniging de beschikking heeft over drie korfbalkunstgrasvelden en een natuurgrasveld (voor vier korfbalvelden) en een beachcenter (beachvolleybal en beachkorfbal). In het seizoen 2018/2019 had de vereniging afgerond 20 normteams. Volgens de planningsnomen van de KNKV heeft een vereniging tot en met 21 normteams behoefte aan 3 kunstgrasvelden. Boven de 21 normteams (en tot en met 28 normteams) hanteert de KNKV 4 kunstgrasvelden. Het natuurgrasveld is feitelijk overcapaciteit. Twee van de drie kunstgrasvelden hebben nog de oude maatvoering van 30x60 meter. Het landelijke Korfbal Verbond (KNKV) geeft verenigingen uiterlijk tot

[9] Bij hockey en korfbal krijgen de diverse teams een gewicht. Een seniorenteam heeft het gewicht van 1 en jeugdteams krijgen een daarvan afgeleid gewicht. Dat is iets minder nauwkeurig dan bij voetbal, waar men de behoefte baseert op de speeltijd en de oppervlakte van het veld dat een team gebruikt (pupillenteams gebruiken soms de helft of een kwart of een achtste van een veld).

juni 2026 de gelegenheid om van het 'oude' 30*60 meter veld over te gaan naar het nieuwe 40*20 veld. De overgang naar de nieuwe veldmaat wordt in Zutphen gekoppeld aan de vervanging van de toplagen van de kunstgrasvelden.

Aantal teams KVZ 2018/19 en aantal normteams

	aantal teams	gewicht	normteams
senioren	5	1	5
senioren midweeks	1	0	0
A	4	1	4
B	3	1	3
C	5	0,625	3,125
D	3	0,625	1,875
E	5	0,4	2
F	2	0,4	0,8
totaal			19,8

Exclusief G-team. Speelt aantal zaterdagen in voor- en najaar, midweeks team telt niet mee in normbehoefte.

Atletiek

De atletiekvereniging Hanzesport beschikt over een 400 meter kunststof rondbaan (6 banen), twee kooien voor de werponderdelen (kogelstoten en discuswerpen), steeplechase bak, twee speerwerpplekken, polsstok hoog springen en een hink-stap-sprong/verspring voorziening (twee zandbakken, één aanloop). De vereniging Hanzesport telt circa 650 leden. Het sportaanbod is verdeeld in drie hoofdgroepen:

- atletiek (loopnummers en technische nummers voor springen en werpen)
- hardloop-groepen (breed aanbod van recreatief tot prestatief)
- wandelen (sportief wandelen en Nordic Walking).

Qua accommodatie wordt op sportpark Hanzepark samen met 'buurman' voetbalvereniging AZC een meer open sportpark nagestreefd.

Tennis

Zutphen telt vijf tennisverenigingen: TC Welgelegen en 't Braamveld in Warnsveld, TV De Hoven in de kern De Hoven en LTC Zutphen en Tennisinn in de kern Zutphen. Drie tennisparken zijn in particuliere handen (private exploitaties) en twee in gemeentelijk eigendom waarbij de verenigingen de banen huren.
Wat tennis onderscheidt van veel andere verenigingssporten, is dat het een tak van sport is die door relatief veel senioren wordt beoefend.

Tennis is binnen de georganiseerde sport (na voetbal) de tweede sport in Nederland. Dat geldt ook voor de gemeente Zutphen. De 5 verenigingen hebben samen 1.396 leden (opgave KNLTB oktober 2019). In totaal zijn er 31 banen, waarvan 27 buitenbanen. Een ledenaantal van 1.396 op 27 buitenbanen betekent 52 leden per baan. Dat is relatief laag. De planningsnorm van de KNLTB gaat uit van 70 tot 90 spelers per verlichte baan, waarbij plaatselijke omstandigheden meegewogen moeten worden (veel of weinig competitie, veel of weinig overdag-spelers et cetera). Drijver en Partners hanteert in de regel 70 spelers per verlichte baan. Landelijk heeft de KNLTB veel leden verloren de laatste jaren. De baanbezetting bij TV De Hoven en Tennisinn is erg laag (TV De Hoven 121 leden op 5 kunstgrasbanen en Tennisinn 142 leden op 7 banen). De drie andere verenigingen hebben een redelijke tot goede baanbezetting.

Veel tennisverenigingen introduceren padel om meer leden te krijgen en te behouden. Padel is een mix van tennis en squash en wordt gespeeld met vier personen op een rechthoekig veld. Een padelbaan is 10 meter breed en 20 meter lang en is omringd door wanden. In bijna alle gevallen zijn de wanden een combinatie van glas en een hekwerk. Padel is betrekkelijk snel te leren en aantrekkelijk voor jong en oud. In Zuid-Europa behoort padel tot de snelst groeiende sporten. De KNLTB verwacht dat binnen tien jaar zo'n 500 tennisverenigingen de keuze hebben gemaakt voor een of twee padelbanen. TC Welgelegen overweegt aanleg van padelbanen.

Binnensportaccommodaties

De binnensport heeft geen planningsnormen, zoals dat de meeste bonden in de buitensport dat hebben. Dat komt doordat sporthallen meerdere verschillende sporten accommoderen, terwijl voetbal, tennis, hockey en korfbal, sportaccommodaties hebben die door één tak van sport worden beoefend. Desalniettemin is wel een beeld te vormen in hoeverre het aanbod accommodaties voor de binnensport is afgestemd op de behoefte.

Een goede graadmeter is de bezetting in de drukste periode, de winterperiode. Landelijk zijn er sporten die een deel van het jaar de zaal benutten en een deel van het jaar een veldcompetitie hebben. Dat geldt voor korfbal, handbal en hockey, waarbij zaalkorfbal en zaalhandbal langer in de zaal verblijven dan de hockeyers. Het zaalhockey duurt in doorsnee vanaf begin december tot en met februari.
Tabel geeft de bezetting weer in uren en percentages.

Tabel PIEKPERIODE: DEC-FEB normale week

naam	ma-vrij			uren	uren	bezetting ma-vrij		bezetting	waarvan uren voortgezet onderwijs	waarvan uren basisonderwijs
accommodatie	08.30-12u	12-17u	17-23u	weekend	totaal	overdag	avond	totaal		
SPORTHALLEN										
Hanzehal										
Hal 1 (20x40)	8,5	15,75	23,5	18	65,75	57%	78%	74%	22,75	0
Hal 2	13,5	21,67	23	10	68,17	83%	77%	77%	31,67	0
Hal 3	7,5	21,5	25,5	12,25	66,75	68%	85%	75%	27,50	0
sporthal De Kei										
1/3 A	17,5	23	23,25	10,5	74,25	95%	78%	84%	31,5	0
1/3 B	17,5	23	21,75	10,5	72,75	95%	73%	82%	31,5	0
1/3 C	17,5	22	19,75	10,5	69,75	93%	66%	79%	30,5	0
SPORTZALEN										
Sportzaal De Kei										
deel A	17,5	23	22,5	4,25	67,25	95%	75%	76%	11,5	24
deel B	17,5	21,5	21,5	3,5	64	92%	72%	72%	11,5	24
De Mene gym/turnzaal	13,5	6,25	16	5,5	41,25	46%	53%	47%	0	19,25
De Mene II/speelzaal	10	10	16,75	5,5	42,25	47%	56%	48%	0	15,75
GYMZALEN										
Gymzaal Hobbema I	13,5	9,5	16,5	0	39,5			63%	0	13,5
Gymzaal Hobbema II	17	13	15	3	48			76%	0	24,75
Leeuweriklaan	16,75	13	9	0	38,75			62%	0	29,25
Paulus Potterstraat 12e	17,5	14,5	6,5	0	38,5			61%	31	0
Mulderskamp/Schoolstr	14	14	8,5	0	36,5			58%	0	12
Mozaiek/P Potterstr 8	17,5	12,5	9	0	39			62%	0	27,25
Rietbergstraat	14,5	5,75	6	0	26,25			42%	8	10,25
Strawinskystraat	9,25	8,25	3	0	20,5			33%	3	13,25
Dr de Visserstraat	17,5	8	2	0	27,5			44%	0	25,5
Irenestraat	15,75	7,75	7	0	30,5			48%	0	18,5
Het Zwanevlot	17,5	15	10	0	42,5			67%	0	28,5

Sporthallen

Er is geen landelijke norm voor de capaciteit van een sporthal. Wij hanteren 88,5 uur als maximale weekcapaciteit. Namelijk 14,5 uur per werkdag en zaterdag 10 uur en zondag 6 uur. Vanzelfsprekend zijn deze aannames arbitrair, maar door in iedere gemeente altijd dezelfde capaciteit te hanteren, zijn bezettingspercentages goed vergelijkbaar. Een week-openstelling van 88,5 uur is hoog. Er zijn weinig maatschappelijke accommodaties die een dergelijk ruime openstelling hebben.

Binnen Zutphen zijn er 4 sporthallen: De Hanzehal bestaat uit 3 sporthallen (!) die ieder een netto sportvloer hebben van 20x40 meter. De drie hallen van de Hanzehal zijn te scheiden via een flexibele scheidingswand. Zonder scheidingswanden is de Hanzehal ook te gebruiken voor grote evenementen. Per hal-gedeelte zijn er geen scheidingswanden om één hal op te delen in kleinere zaaldelen. Voor het bewegingsonderwijs is dat een beperking, omdat men niet met meerdere groepen binnen één hal kan werken.

De bezetting van de Hanzehal in de winterperiode is redelijk goed en ligt per hal rond de 75%. In de avonduren ligt de bezetting hoger en zijn er vaak alleen incourante uren tussen 22 uur en 23 uur beschikbaar. Dat betekent dat in de winter 's avonds nauwelijks ruimte is voor uitbreiding en de sporthallen vol zitten. Overdag is het gebruik niet optimaal, maar dat heeft te maken met de omvang van de accommodatie (3 hallen). Er moet heel veel onderwijs in de buurt zijn om 3 sporthallen overdag helemaal te vullen.
Sporthal de Kei is een sporthal met 3 zaaldelen. De totale bezetting per zaaldeel varieert van 79% tot 84% en is hoog. Ook hier geldt dat in het winterseizoen, er 's avonds nauwelijks ruimte is voor uitbreiding.

De cijfers in de tabel hebben betrekking op de drukste periode in het jaar (december-februari) wanneer de zaalhockey actief is. Buiten die periode is de bezetting lager.

Sportzalen
Sportzalen zijn een tussenmaat tussen sporthallen (tenminste 20 x 40 vloer) en gymzalen (standaard 12x21 en 5,5 meter hoog), maar hebben wel de 7 meter vrije hoogte, zoals een sporthal. De sportzaal De Kei heeft voor een sportzaal een goede bezetting, zowel overdag als 's avonds. De Mene heeft twee zaaldelen, waarvan een zaaldeel is ingericht voor turnen. Beide zaaldelen hebben een matige bezetting. Dat komt vooral omdat het onderwijsgebruik niet al te hoog is. Bij de renovatie van De Mene enkele jaren geleden is al bekeken of instandhouding van De Mene noodzakelijk was en toen is geconstateerd dat dit voor het bewegingsonderwijs het geval is.

De gymzalen
Gymzalen hebben primair een functie voor bewegingsonderwijs. Door de kleinere zaalafmetingen (meestal 12x21 meter) en beperkte hoogte (5,5 meter) zijn gymzalen voor veel sportverenigingen beperkt bruikbaar.
De gemeente heeft 11 gymzalen. De bezetting is afhankelijk van de capaciteit die men kiest voor een accommodatie. Het uitgangspunt voor het primair onderwijs is een maximaal gebruik bij 26 klokuren. Voor verenigingen en andere gebruiksgroepen hanteren wij bij gymzalen een maximale capaciteit van 36 uur/week. In de praktijk is 36 uur verenigingsgebruik zeer hoog.[10] Voor een gymlokaal gaan wij derhalve uit van een capaciteit van 63 uur per week.
De meeste gymzalen hebben een redelijke bezetting. De gymzalen waar de bezetting onder de 50% ligt, worden weinig gebruikt door verenigingen. Gymzaal Prinses Irenestraat is de oudste gymzaal in Zutphen (1956) en voldoet qua afmeting (11x20) niet aan de minimale VNG-norm (12x21).

[10] Van maandag-vrijdag 16.00-22.00 uur en zaterdag 6 uur.

Bijlage 3 Analyse uitgaven sport gemeente (peildatum 2018)

Gymzalen

De kosten van de 11 gymlokalen staan geboekt bij team jeugd (onderwijsbegroting). Ook de kosten van de dubbele sportzaal De Mene (1 turndeel en 1 sportzaal) worden geboekt op de onderwijsbegroting. De Mene rekenen we als 2 gymzalen[11], zodat de kosten betrekking hebben op 13 (11+2) gymzalen.
De totale kosten bedragen in de periode 2017-2019 gemiddeld € 570.000 (afgerond) en dat komt neer op afgerond € 43.900 per gymzaal. De totale lasten per gymzaal zijn duidelijk lager ten opzichte van ervaringscijfers van Drijver en Partners (kosten per gymzaal gemiddeld rond de € 55.000).

De kapitaallasten zijn in Zutphen laag en dat komt door een relatief ouder gymzalenbestand. Bij veel accommodaties zijn de kapitaallasten (grotendeels) afgeschreven. Ter illustratie; wanneer de gemeente 1 nieuwe gymzaal realiseert, zijn de kapitaallasten gemiddeld gedurende 40 jaar al snel € 35.000 per jaar voor deze nieuwe gymzaal. In de landelijke benchmark van Drijver en Partners zijn de kapitaallasten van een gymzaal gemiddeld € 16.000, dus de kapitaallasten van € 3.397 per gymzaal in Zutphen is erg laag.

De post energie is in Zutphen afgerond € 6.500 per gymzaal en dat is lager ten opzichte van landelijke ervaringscijfers. Doorgaans liggen de kosten van energie bij gymzalen rond de € 8.000 à € 9.000.

De post onderhoud komt in Zutphen uit op afgerond € 16.000 per gymzaal en dat is duidelijk hoger dan landelijke ervaringscijfers (rond de € 9.000 gemiddeld voor klein en groot onderhoud). De ouderdom van de accommodaties betekent relatief meer onderhoud. De post schoonmaak is in Zutphen circa € 7.700 per gymzaal en dat is niet afwijkend met landelijke ervaringscijfers. De post verzekeringen, heffingen en belastingen is in Zutphen wat hoger dan gemiddeld elders. Al met al zijn de totale kosten in Zutphen per gymzaal lager dan landelijk en dat komt vooral door de veel lagere kapitaallasten in Zutphen (oudere gymzalen).

Tabel 1 Exploitatiekosten gymzalen (11+2) Zutphen bij team onderwijs, realisatie 2017,2018 en begroting 2019

	2017R	2018R	2019B	2017-2019	per gymzaal
kapitaallasten gymlokalen	€ 46.770	€ 42.601	€ 43.100	€ 44.157	€ 3.397
kapitaallasten sportzaal De Mene	€ 58.776	€ 63.584	€ 71.091	€ 64.483	€ 4.960
energie	€ 64.276	€ 116.966	€ 70.400	€ 83.881	€ 6.452
totaal onderhoud	€ 237.933	€ 132.017	€ 237.500	€ 202.483	€ 15.576
schoonmaak	€ 92.990	€ 85.229	€ 122.600	€ 100.273	€ 7.713
belasting, verzekering, heffingen	€ 40.307	€ 38.387	€ 38.500	€ 39.064	€ 3.005
overige kosten	€ 34.161	€ 52.651	€ 22.700	€ 36.504	€ 2.808
totale kosten	€ 575.213	€ 531.434	€ 605.891	€ 570.846	€ 43.911
baten huurvergoeding team sport	-€ 160.000	-€ 160.000	-€ 162.500	-€ 160.833	-€ 12.372
baten overig	-€ 32.616	€ 1.078	€ 0	-€ 10.513	-€ 809
	€ 382.597	€ 372.511	€ 443.391	€ 399.500	€ 30.731

[11] De Mene is 33x33 meter= 1.089 m2 bvo. Twee gymzalen komen overeen met 910 m2 bvo. De kapitaallasten van het totale gebouw De Mene worden geboekt bij onderwijs. Wij hebben een deel van deze kapitaallasten toegedeeld aan de sportzaal en opgenomen bij de kapitaallasten gymlokalen inclusief De Mene.

Kosten gymzalen team sport

In de begroting van de gemeente betaalt sport aan onderwijs een vergoeding voor het gebruik van de gymzalen en De Mene van € 160.000 (€ 162.500 volgens begroting 2019). De huurbaten (verenigingsgebruik) is gemiddeld € 73.833 en € 5.679 per gymzaal.

Tabel 2 Kosten gymzalen team sport

	2017R	2018R	2019B	2017-2019	per gymzaal
huurvergoeding sport aan onderwijs	€ 160.000	€ 160.000	€ 162.500	€ 160.833	€ 12.372
huurbaten sport	-€ 58.038	-€ 84.562	-€ 78.900	-€ 73.833	-€ 5.679
vergoeding aan onderwijs minus huurbaten	€ 101.962	€ 75.438	€ 83.600	€ 87.000	€ 6.692

De netto lasten voor het gebruik van de gymzalen zijn in de periode 2017-2019 gemiddeld € 87.000 en dat is in verhouding laag. Want uit het gebruik blijkt dat sport 48% van de uren benut en onderwijs 52%. Als we die 48% relateren aan de totale kosten voor de gymzalen bij onderwijs (€ 570.846), dan is 48% van deze kosten, zijnde € 272.165. toe te rekenen aan sport en dat is duidelijk meer dan de € 160.000 die sport nu vergoedt aan product onderwijs van de gemeente. De lasten bij sport zouden € 111.331 hoger moeten zijn (en komen nu ten laste van het product onderwijs).[12]

Sporthallen Hanzehal en De Kei

Sporthal De Kei

Tabel 3 Exploitatie sporthal en sportzaal De Kei bij de gemeente, realisatie 2017,2018 en begroting 2019

	2017R	2018R	2019B	gemiddeld 2017-2019
kapitaallasten	€ 15.258	€ 14.189	€ 14.214	€ 14.554
exploitatiebijdrage exploitant	€ 88.016	€ 91.305	€ 96.100	€ 91.807
onderhoud en onderhoudscontracten	€ 37.788	€ 29.872	€ 116.100	€ 61.253
energie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
belastingen en verzekeringen	€ 22.433	€ 23.089	€ 23.200	€ 22.907
overige kosten	€ 0	€ 13.374	€ 0	€ 4.458
huurbaten	-€ 107.849	-€ 109.359	-€ 103.600	-€ 106.936
netto exploitatielasten	€ 55.645	€ 62.470	€ 146.014	€ 88.043

Sporthal De Kei bestaat uit een sporthal en een sportzaal. De Kei wordt verhuurd aan Optisport tot 31 december 2029. De gemeente verstrekt een jaarlijkse exploitatiebijdrage en draagt de lasten voor groot onderhoud en belastingen en verzekeringen.

Tabel 3 bevat de exploitatieresultaten bij de gemeente over de jaren 2017 en 2018 en begroting 2019. Met name de uitgaven voor groot onderhoud fluctueren, zodat de laatste kolom de gemiddelde exploitatie weergeeft op basis van de periode 2017-2019.

[12] De kosten voor de gymzalen bij onderwijs zijn gemiddeld € 570.846. Het sportgebruik is 48% en dat zou neerkomen op € 272.165. De huurbaten die sport ontvangt van verenigingen zijn gemiddeld € 73.833. De netto lasten voor sport zouden dan neerkomen op € 198.331. Ten opzichte van de huidige netto lasten (€ 87.000) is dat € 111.331 aan meerkosten.

Gezien de oppervlakte van De Kei (sporthal en sportzaal), is sprake van een efficiënte exploitatie. De onderhoudskosten zijn in de periode 2017-2019 gemiddeld € 61.000 (afgerond). Volgens het in 2017 opgestelde meerjaren onderhoudsplan voor De Kei, zijn de gemiddelde jaarlijkse onderhoudsuitgaven in de periode 2017-2043 bijna € 77.000 (exclusief prijsindex en exclusief btw). Voor De Kei liggen de onderhoudsuitgaven op langere termijn dus € 16.000 hoger.
De lage kapitaallasten bij De Kei zijn de belangrijkste oorzaak voor de efficiënte exploitatie.
Wanneer de gemeente nu een nieuwe sporthal en sportzaal realiseert, dan is een jaarlijkse kapitaallast van circa € 235.000 gedurende 40 jaar afschrijving niet onrealistisch (aanname 2% rente). Doordat de kapitaallasten van De Kei grotendeels zijn afgeschreven, zijn de huidige exploitatielasten voor de gemeente laag.

Hanzehal
Sporthal De Hanzehal is herbouwd in 1982 en bestaat uit 3 aaneengesloten sporthallen met 2 scheidingswanden en een tribunecapaciteit van 600 zitplaatsen. De Hanzehal is behalve voor sport ook geschikt als evenementenhal. De Hanzehal heeft verder een kegelbaan (4 banen) en een kantine/dartruimte.

Stichting Theater en congrescentrum Hanzehof verzorgt het beheer en de horeca van de Hanzehof. De overeenkomst met De Hanzehof geldt voor onbepaalde termijn en heeft een opzegtermijn van 1 jaar. De Hanzehof ontvangt een jaarlijkse beheervergoeding van circa € 134.000 van de gemeente (beheer, verhuur, schoonmaak).

De gemeente draagt de kapitaallasten, de onderhoudskosten en de kosten van energie. De inkomsten uit verhuur zijn eveneens voor de gemeente.

De kosten voor onderhoud zijn in de periode 2017-2019 gemiddeld € 84.000 per jaar. In 2012 is een meerjaren onderhoudsplan (MJOP) opgesteld voor de periode 2013-2023 (11 jaar). De gemiddelde onderhoudskosten zijn volgens het MJOP jaarlijks € 84.000 (zonder index), dus de onderhoudsuitgaven zijn qua hoogte niet afwijkend van het MJOP. Het MJOP van de Hanzehal komt in de periode 2013-2023 uit op een gemiddelde uitgave van € 22,67 per m2 bruto vloeroppervlakte (exclusief btw en prijspeil 2013). Op basis van MJOP's van sporthallen in het land zien we bedragen van € 22 tot € 30 (exclusief btw, prijspeil 2019) per m2. Op zich wijkt het MJOP van de Hanzehal daar niet van af, maar het bouwjaar en de conditie van de sporthal bepalen de benodigde onderhoudsuitgaven. Een aandachtspunt voor actualisatie van het MJOP is dat de sporttechnische inrichting voldoende aandacht krijgt (eisen ten aanzien van sportvloer, verlichting, inventaris, klimaatbeheersing et cetera is vanuit NOC*NSF gereguleerd). Voor sporthallen die economisch zijn afgeschreven maar nog wel functioneren is het verstandig om te werken met een meerjaren onderhoudsplan met een lange looptijd (25 jaar), zodat men zicht heeft op de ontwikkeling van de onderhoudskosten en op tijd een afweging kan maken tussen vervangende nieuwbouw of ingrijpende renovatie.

De post energie is afgerond € 52.000 op jaarbasis. Voor een hal die feitelijk bestaat uit 3 sporthallen is dat erg laag. De kapitaallasten bedragen in 2018 afgerond € 62.000 en daarmee is de sporthal in financieel opzicht nagenoeg afgeschreven. Bij één sporthal zijn de kapitaallasten gedurende 40 jaar gemiddeld € 100.000 (en een rente van 2,5%). De Hanzehal bestaat uit 3 sporthallen en een kegelcentrum en de huidige kapitaallasten zijn dus erg laag.

De huurbaten voor de Hanzehal zijn jaarlijks gemiddeld € 261.000. Dat is voor een hal van deze omvang niet afwijkend. Het totale exploitatietekort komt uit op gemiddeld € 190.000 per jaar. Voor een hal van deze omvang is dat laag en vooral te wijten aan de zeer lage kapitaallasten en de lage energiekosten.

Tabel 4 Exploitatie Hanzehal bij de gemeente, realisatie 2017,2018 en begroting 2019

	2017R	2018R	2019B	2017-2019
kapitaallasten	€ 74.017	€ 65.528	€ 66.003	€ 68.516
exploitatiebijdrage Hanzehof	€ 134.000	€ 134.000	€ 134.000	€ 134.000
overige goederen en diensten	€ 90.670	€ 52.377	€ 79.400	€ 74.149
onderhoud en onderhoudscontracten	€ 66.976	€ 72.697	€ 113.600	€ 84.424
energie	€ 50.776	€ 55.168	€ 49.600	€ 51.848
belastingen en verzekeringen	€ 35.480	€ 36.939	€ 35.600	€ 36.006
overige kosten	€ 2.021	€ 3.214	€ 2.500	€ 2.578
huurbaten	-€ 260.241	-€ 263.787	-€ 259.500	-€ 261.176
netto exploitatielasten	€ 193.698	€ 156.136	€ 221.203	€ 190.346

zwembad De IJsselslag

Exploitatie en beheer van het in 2015 geopende zwembad Ijsselslag vindt plaats door de Stichting Sportaccommodatie Zutphen (SSAZ) die ook het oude Graaf Ottobad exploiteerde.

Vanaf het begin heeft de exploitatie te maken gehad met tegenvallers en overschrijdingen van de begroting. Het exploitatiebudget van het zwembad was niet toereikend.

De redenen voor de tekorten voor 2016 en 2017 zijn onder andere:

a. de naar beneden bijgestelde huur voor de verenigingen;

b. de achterblijvende opbrengst uit de horeca;

c. de relatief hoge personeelslasten en langdurige ziekte van personeelsleden;

d. achterblijvende inkomsten uit entree-/abonnementsgelden van bezoekers.

De stichting maakt vooral aan personeelslasten meer kosten dan gemiddeld voor een bad van deze omvang. Om de bedrijfsvoering te verbeteren is in 2018 een interim manager aangesteld. Het berekenen van een gemiddelde exploitatieresultaat over de jaren 2017-2019 is in het geval van het zwembad weinig zinvol, omdat in 2017 en 2018 de exploitatie te maken had met extra uitgaven.

Tabel 5 Exploitatie zwembad IJsselslag bij de gemeente, realisatie 2017,2018 en begroting 2019

	2017R	2018R	2019B *)
kapitaallasten	€ 317.864	€ 296.927	€ 311.002
exploitatiebijdrage exploitant	€ 758.907	€ 670.447	€ 446.300
onderhoud en onderhoudscontracten	€ 301.609	€ 105.695	€ 123.200
belastingen en verzekeringen	€ 26.156	€ 27.985	€ 25.800
overige kosten	€ 5.850	€ 47.042	€ 0
huurbaten	-€ 225.963	-€ 228.739	-€ 231.000
	€ 1.184.424	€ 919.358	€ 675.302

*) Hier wordt nog uitgegaan van de primitieve begroting. Er zijn geen begrotingsaanpassingen over 2019 meegenomen.

Sportparken

Binnen de gemeente worden de kosten voor de buitensport niet afzonderlijk per sportpark geboekt. De gemeentelijke exploitatie van de sportparken betreft de volgende accommodaties:

Tabel 6

Voetbal		MHC Zutphen (hockey)	3 semiwatervelden 1 volwaterveld
Fc Zutphen	1 kunstgrasveld 5 wedstrijdvelden natuurgras 3 trainingsvelden	KVZ (korfbal)	3 zandkunstgrasvelden (30x60m) 1 grasveld
Warnsveldse Boys	2,84 kunstgrasveld	Tennis gemeentelijk	
AZC	1 kunstgrasveld 2 wedstrijdvelden natuurgras 0,18 trainingsveld (oefenhoek)	TV De Hoven	5 kunstgrasbanen
De Hoven	2 wedstrijdvelden natuurgras 0,7 trainingsveld (oefenhoek)	LTC Zutphen	6 kunstgrasbanen
Be Quick	1 kunstgrasveld 2 wedstrijdvelden natuurgras 0,64 trainingsveld (oefenhoek)	AV Hanzesport (atletiek)	400 meter kunststof rondbaan (6 banen) met technische nummers

De exploitatiekosten voor de buitensport bedroegen in 2017 € 307.000 en in 2018 € 314.000. De exploitatiekosten bij de sportparken bestaan voor het grootste deel uit kapitaallasten (in 2017 65% en in 2018 76%). Het uitvoerend onderhoud gebeurt door 2 medewerkers waarvan 1 via van de sociale werkvoorziening, waardoor de kosten relatief laag zijn. Verder is er nog 0,3 fte die coördinerende werkzaamheden verricht. Wat ook meespeelt bij de lagere kosten is dat de gemeente Zutphen veel taken of verantwoordelijkheden bij de verenigingen heeft neergelegd. Zo zijn de verenigingen zelf verantwoordelijk voor de kleedaccommodaties, de dugouts, de veldafzetting en de lichtarmaturen. Ook het beregenen van de velden gebeurt door de verenigingen zelf.

Tabel 7 Exploitatie sportparken bij de gemeente, realisatie 2017,2018

sportparken	2017R	2018R
kapitaallasten	€ 287.661	€ 344.700
belastingen en verzekeringen	€ 19.679	€ 22.638
Overige goederen en diensten	€ 31.843	€ 33.139
Inkomensoverdracht GR		€ 11.460
Dagelijks onderhoud	€ 85.136	€ 27.452
Pacht	€ 14.038	€ 12.905
huurbaten	-€ 131.603	-€ 138.449
exploitatieresultaat	€ 306.754	€ 313.845

Sportstimulering

In totaal besteedt de gemeente circa € 400.000 aan sportstimulering. Een belangrijk middel zijn de buurtsportcoaches. Verder heeft de gemeente een subsidieregeling sportstimulering (budget € 35.000 in 2019). Doel van de regeling is het subsidiëren van incidentele activiteiten die sportdeelname cq sport en bewegen in

brede zin bevorderen. Daarnaast is er nog een werkbudget voor uiteenlopende kosten, waaronder organisatiekosten en aanschaf materialen.

Tabel 8 Uitgaven gemeente Zutphen aan sportstimulering

Sportstimulering	2017R	2018R	2019B	2017-2019
buurtsportcoaches	€ 231.973	€ 158.532	€ 198.800	€ 196.435
subsidieregeling sportsubsidies	€ 44.866	€ 49.245	€ 35.000	€ 43.037
apparaatskosten sportstimulering en overige kosten	€ 407	€ 213.188	€ 168.200	€ 127.265
Totaal	€ 277.246	€ 420.964	€ 402.000	€ 366.737

Apparaatskosten

De laatste post zijn apparaatskosten en deze bestaan vooral uit personeelskosten.

Tabel 9 Apparaatskosten sport

Apparaatskosten	2017R	2018R	2019B
personeelskosten	€ 133.476	€ 117.452	€ 141.400
overige kapitaallasten	€ 31.596	€ 23.747	€ 79.039
overige kosten	€ 5.533	€ 8.084	€ 7.700
	€ 170.605	€ 149.284	€ 228.139

Totale uitgaven sport gemeente Zutphen 2018

In totaal besteedde de gemeente Zutphen aan sport € 2.097.496.

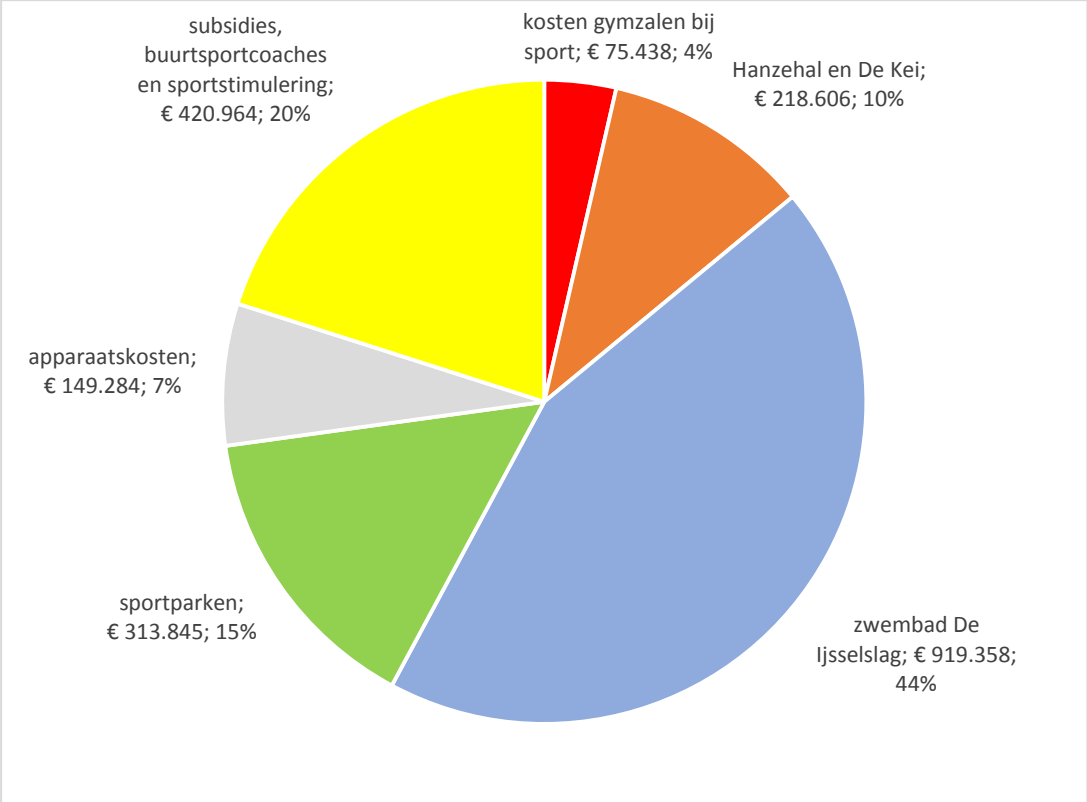
Tabel 10 Samenvatting uitgaven sport gemeente Zutphen (ex btw)

	2017R	2018R
gymzalen vergoeding aan onderwijs minus huurbaten	€ 101.962	€ 75.438
Hanzehal en De Kei	€ 249.343	€ 218.606
zwembad De Ijsselslag	€ 1.184.424	€ 919.358
sportparken	€ 306.754	€ 313.845
apparaatskosten sportaccommodaties ex kap lasten	€ 170.605	€ 149.284
subsidies, buurtsportcoaches en sportstimulering	€ 277.246	€ 420.964
totaal sport [13]	€ 2.290.334	€ 2.097.496

In afbeelding 2.4 is de verdeling van de netto uitgaven sport 2018 (rekening 2018) weergegeven. Hieruit komt naar voren dat 15% van de netto uitgaven aan sport aan de sportparken besteed. In dit jaar werd 4% van de netto uitgaven aan sport besteed aan de gymzalen/sporthallen. Het zwembad vertegenwoordigt 44% van de netto lasten, sportstimulering 20% van de kosten en de overige 7% zijn apparaatskosten.

[13] Alle bedragen zijn hier ex btw. Inclusief btw zijn de kosten € 2.220.327er 1 januari 2019 is de sportvrijstelling van de BTW verruimd waardoor de BTW kostenprijs verhogend is..

Figuur Verdeling netto uitgaven sport 2018, rekening 2018

De netto uitgaven aan sport in 2018 zijn dus bijna 2,1 miljoen. Per inwoner is dat € 44.
In Nederland besteden gemeenten gemiddeld rond de € 60-€70 aan sport per inwoner.

Tabel 11 Uitgaven van gemeenten aan sport, begrotingsscan Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties

gemeenten met zwakke sociale structuur en sterke centrumfunctie	€ 75
gemeenten 20.000-50.000 inwoners	€ 61
gemeenten Gelderland	€ 61

Dat Zutphen lagere uitgaven heeft, komt door:

- de zeer lage kapitaallasten binnensport en efficiënt beheer
- de lagere kosten buitensport, met name door efficiënt onderhoud en relatief veel verantwoordelijkheden bij de verenigingen.
- Relatief veel cofinanciering bij inzet buurtsportcoaches en dus lage gemeentelijke lasten
- Lage uitgaven aan subsidies en beperkte formatie voor beleid en coördinatie.

Zelfs met de relatief hoge uitgaven aan het zwembad in 2018, zijn de uitgaven aan sport relatief laag, door de hierboven genoemde redenen.

Bijlage 4 Exploitatie voetbal en tennis (normbedragen)

Normbedragen o.b.v. een gemiddeld natuurgrasveld en een gemiddeld kunstgrasveld. De kosten van een natuurgrasveld kunnen in de praktijk lager uitvallen, doordat renovaties en vervangingsinvesteringen met een lagere cyclus plaatsvinden.

investeringskosten kunstgras SBR	VOETBAL ex btw investering	afschrijving	annuitaire aflossing rente 2% kapitaallasten	rente 4% kapitaallasten
onderbouw/fundering	€ 110.000	30	€ 4.911	€ 6.361
bovenbouw/toplaag	€ 200.000	10	€ 22.265	€ 24.658
verlichting en hekwerken/overig	€ 135.000	20	€ 8.256	€ 9.934
investeringskosten	€ 445.000		€ 35.433	€ 40.953
natuurgras	investering	afschrijving	kapitaallasten	kapitaallasten
onderbouw	€ 20.000	30	€ 893	€ 1.157
bovenbouw	€ 35.000	20	€ 2.140	€ 2.575
hekwerken	€ 12.000	25	€ 615	€ 768
verlichting (optioneel 30.000)	€ 30.000	20	€ 1.835	€ 2.207
overig/paden	€ 30.000	20	€ 1.835	€ 2.207
beregening	€ 15.000	20	€ 917	€ 1.104
investeringskosten zonder verlichting	€ 112.000		€ 6.400	€ 7.811
investeringskosten met verlichting	€ 142.000		€ 8.235	€ 10.019

Exploitatie	indien rente: 2%			indien rente:4%		
	kunstgras	natuurgras	natuurgras+ verlichting	kunstgras	natuurgras	natuurgras+ verlichting
rente en afschrijving	€ 35.433	€ 6.400	€ 8.235	€ 40.953	€ 7.811	€ 10.019
extra renovatie bovenbouw*	€ 8.349	€ 2.140	€ 2.140	€ 9.247	€ 2.575	€ 2.575
onderhoud**	€ 6.000	€ 8.500	€ 8.500	€ 6.000	€ 8.500	€ 8.500
onderhoud verlichting en lampen	€ 500		€ 500	€ 500		€ 500
subtotaal onderhoud	€ 6.500	€ 8.500	€ 9.000	€ 6.500	€ 8.500	€ 9.000
subtotaal afschrijving en rente	€ 43.782	€ 8.541	€ 10.375	€ 50.200	€ 10.387	€ 12.594
energie (electra verlichting)	gebruiker	gebruiker	gebruiker	gebruiker	gebruiker	gebruiker
verzekering en belasting	pm	pm	pm	pm	pm	pm
interne uren gemeente	pm	pm	pm	pm	pm	pm
totaal	€ 50.282	€ 17.041	€ 19.375	€ 56.700	€ 18.887	€ 21.594
verschil kunstgras tov natuurgras (factor)		3,0	2,6		3,0	2,6

Alle bedragen ex btw, prijspeil 2018, Exclusief bestek en begeleiding realisatie. Kunstgras obv huidige SBR infill en standaardinrichting (geen extra's). * Extra renovatie bovenbouw: bij aanleg is de toplaag kunstgras meestal circa 2 ton. Bij vervanging zijn de kosten inmiddels 275.000 ex btw en ex projectkosten, dat betekent 75.000 extra per 10 jaar.
Natuurgrasrenovatie is standaard obv 20 jaar, in exploitatie extra opgehoogd omdat renovatie varieert van 30.000 tot 70.000. ** bij onderhoud gebeurt bladblazen, belijnen, beregenen en schadeherstel door vrijwilligers van de vereniging.

Normbedragen tennis

Input: KNLTB Banen in beeld 2016, bedragen 2016 exclusief btw opgehoogd via CPI (index) 2017 en 2018, Bedragen per blok van 2 banen

		E1 zandkg ongebonden				A1 en A2 gravel en gravelplus			
	2%	inv kosten 2016	inv kosten 2018	afschr	kap last	inv kosten 2016	inv kosten 2018	afschr	kap last
grondwerk		€ 7.500	€ 7.734	30		€ 6.000	€ 6.187	30	
drainage		€ 2.750	€ 2.836	30		€ 2.750	€ 2.836	30	
zandonderbouw		€ 11.450	€ 11.808	30		€ 8.450	€ 8.714	30	
baanopsluiting		€ 1.250	€ 1.289	30		€ 1.250	€ 1.289	30	
fundering 1		€ 10.700	€ 11.034	30		€ 10.700	€ 11.034	30	
subtotaal onderlaag		€ 33.650	€ 34.701	30	€ 1.549	€ 29.150	€ 30.061	30	€ 1.342
toplaag		€ 22.500	€ 23.203	10	€ 2.583	€ 9.600	€ 9.900	15	€ 770
baaninrichting		€ 1.150	€ 1.186	10	€ 132	€ 1.150	€ 1.186	10	€ 132
hekwerk		€ 6.800	€ 7.012	25	€ 359	€ 6.800	€ 7.012	25	€ 359
beregening		€ 0	€ 0	20	€ 0	€ 17.000	€ 17.531	20	€ 1.072
verlichting		€ 16.000	€ 16.500	25	€ 845	€ 16.000	€ 16.500	25	€ 845
kapitaallasten per 2 banen (A)		€ 80.100	€ 82.602		€ 5.469	€ 79.700	€ 82.190		€ 4.521
		jaarkosten 2016	jaarkosten 2018			jaarkosten 2016	jaarkosten 2018		
Specialistisch onderhoud per 2 banen		€ 750	€ 773			€ 1.500	€ 1.547		
Groot onderhoud *		€ 375	€ 387						
Waterverbruik per 2 banen		€ 0	€ 0			€ 0	€ 0		
Overig: gebruik materiaal		€ 300	€ 309			€ 200	€ 206		
wekelijks onderhoud (zelfwerkzaamheid)		90	90	45 weken x 2 uur		120	€ 124	40 weken x 3 uur	50 weken x 1 uur
Wekelijks onderhoud betaald per 2 banen		€ 3.150	€ 3.248			€ 4.200	€ 4.331		
wekelijks onderhoud vrijwilligers		0	€ 0			0	€ 0		
onderhoudscontract baanverlichting 4 armaturen **		€ 400	€ 412			€ 400	€ 412		
Subtotaal onderhoudskosten (vrijwilligers) (C)		€ 1.825	€ 1.882			€ 2.100	€ 2.166		
Exploitatie volledige vervanging en onderhoud			€ 7.351				€ 6.687		
Exploitatie alleen kapitaallasten (aanleg en vervangingsinvesteringen)			€ 5.469				€ 4.521		